SVMMAE

Virtutum & Vitiorum Summarium,

Guilielmo Peraldo Episcopo Lugdunensi, ordinis Prædicatorum, Authore.

LOVANII,
Apud Ioann. de VVinghe Bib. Iurat. in Foro è regione Aethiopis, apud Antiquum Petrum. An. 1555.
CVM PRIVIL. AD TRIEN.

FRATRIS ADRIANI Hecquetij Carmelitæ Conuentus Atrebatini de huius operis vtilitate poema.

Vt mēs nobilior vel toto corpore sana est
Sic rebus sophia est omnibus vtilior
Vis ornare animū scripturis, cādide lector?
Scire cupis virtus, q̄d sit, & omne scelus
Hic liber insignes gēmas amplectitur estq́;
Talis vt hinc, vario, dogmata, fōte fluāt
Conuenit ingenijs fœlicibus, vnicus adfert
Gazas, quas Arabū littora nulla tenent
Colligit ac promit sacros clarosq́; lapillos
Per quos excultum pectus habere queas
Rem tam frugiferā, tanta vtilitate refertā
Si vis consilio credere, lector emas.

Summmę Virtutum & Vitiorum per figuras, Summarium.

FIDES GENERAT { *Victoriam, Iustitiam, Gloriam.*

¶De primo, 1. Ioan. 5. Hæc est victoria quæ vincit mundũ, fides nostra. Sed nota qđ omne quod est in mũdo, aut est concupiscentia, carnis aut concupiscentia oculorũ aut superbia vitæ. 1. Ioan. 2. Ista tria vincuntur fide incarnationis, passionis, ascensionis. De secundo, Genes. 15. Credidit Abraham deo, & reputatum est ei ad iustitiam. De tertio, Apoc. 2. Esto fidelis vsq; ad mortem. Hæc notantur, ad Hebre. 11. ibi, Sancti per fidẽ vicerunt regna, &c.

Item fides { *A peccato purgat, Animam saluat, In tentatione confortat.*

¶De primo, Act.6. Fide purificans corda eorum. De secundo, Luc.17. Fides tua te saluã fecit. De tertio, Heb.11 Fortes facti sunt in bello. Est enim sicut clypeus & lorica. 1. Thes.5. Induti loricam fidei. Ephe.6. In omnibus sumentes scutũ fidei. Hebr.11. Fide muri Iericho corruerunt.

Item fides { *Mentem illuminat,*
Tentationes mitigat,
Filios Dei parit. }

¶De primo, Luc.18. Respice, fides tua te saluũ fecit. De secundo, Heb.11. Fide transierũt mare rubrũ. De tertio, Ioan.1. Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatẽ filios dei fieri, his qui credunt in nomine eius, &c.

Item fides { *Virtutes generat,*
Confusionem deuitat,
Christũ ad orandũ incitat. }

¶De primo, Aug. Fides bonorum operum fundamentũ. Fides humanæ

salutis

salutis est indicium. Matth. 7. Fundata enim erat supra firmam petram. Hac ratione dicitur mater & radix virtutũ: & hoc intellige quo ad motus, nõ quo ad habitus. De secundo, Rom. 10. Qui credit in illum, non confundetur. De tertio, Ioan. 17. Non pro his rogo tantùm: sed & pro his qui credituri sunt per verbum eorum in me.

Item fides est { *Miraculorum,* / *Sacramentorum,* / *Scripturarum.* }

¶ De primo, Marc. 17. Signa autem eos qui crediderint, hęc sequẽtur. Itẽ: Omnia possibilia sunt credenti. Eiusdem 9. De scđo, Greg. Fides nõ habet meritum vbi humana ratio prębet experimentum. De tertio, Hebr. 11. Credere oportet accedentem ad deum.

Item fides { *Vitam tribuit,* / *Beatum reddit,* / *Terrena contemnit.* }

¶De primo, Apost. Rom. 1. Iustus ex fide viuit. Ioan. 11. Qui credit in me etiã si mortuus fuerit, viuet. Intellige de vita gratiæ. Itẽ gloriæ, Marc. 16. Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit. De scđo, Ioan. 20. Beati qui nõ viderũt, & crediderũt. De tertio, Hiero. Qui verã fidẽ de deo habet, non quærit in his miserijs fieri diues. Nota q᷑ iste contẽnit diuitias, delitias, & honores. Quæ tria notantur, Hebr. 11. Fide Moyses grandis factus, negauit se esse filiũ filiæ Pharaonis, &c.

Itẽ fides debet esse { *Charitate formata,* / *Constantia fundata,* / *Humilitate subiecta.* }

¶De primo, Iac. 2. Fides sine operibus mortua est. De secũdo, Matt. 17. Si habueritis fidẽ sicut granũ synapis. Quod licet modicũ sit, tamen est acerbum & feruidũ: sic fuerunt martyres qui sua corpora tradiderũt. De tertio, Apost. 2. Corin. 10. In captiuitatem redigentes

digentes omnem intellectum in obsequium Christi. Fides super omnẽ sensum est, & naturã, & intellectũ.

SPES operatur { *A peccato liberationem,* / *A diabolo protectionem,* / *Orationis exauditionem.* }

¶De his tribus in Psal. Quoniam in me sperauit, &c. August. Dulcis Iesus, sub quo memini desperandum.

Item est spes { *Veniæ,* / *Gratiæ,* / *Gloriæ.* }

¶De primo, Aug. O breue verbũ, peccaui. O tres syllabæ quæ portas aperiunt paradisi. De scđo, Iob 14. Lignum habet spem si præcisum fuerit. De tertio, August. Nos cum illo per spẽ in cœlo, ipse nobiscum in terra per charitatem. Greg. Spes sine meritis nõ est spes, sed præsumptio.

Item spes confert { *Gratitudinem,* / *Agilitatem* / *Dei inhabitationem.* }

¶De primo, Psal. Beatus vir cuius est nomẽ domini spes eius. De secũdo, Esa. 40. Qui autem sperãt in domino, mutabũt fortitudinem, &c. De tertio, Psal. Lætẽtur omnes qui sperant in te, in ęternũ exultabis, & habitabis in eis.

DILIGERE DEVM est { *Vtile,* *Delectabile,* *Honestum.* }

¶De primo, 1. Ioan. 4. Qui manet in charitate in deo manet. De secũdo, August. Solus sine molestia animatur, cum iucunditate amplectitur, cum securitate desideratur. De tertio, Aug. Suaue mihi factum est, &c. vnde vestis nuptialis dicitur.

Item Charitas { *Rationabilem illuminat,* *Concupiscibilẽ inebriat,* *Irascibilem confortat.* }

¶De primo, Ansel. O immarcessibilis decor, & purus. De scdo, Aug. Quis mihi det vt venias in cor meum, &c.

Est enim

Eſt enim charitas vinũ Cypri. De tertio, Cant. 8. Fortis eſt vt mors dilectio. Hęc inſeparabilē ſeparauit, immortalē occīdit, Laurentiũ aſſauit, Bartholomæum excoriauit.

Item charitas
- *Incipientes mundat,*
- *Proficientes ditat,*
- *Perfectos glorificat.*

¶ De primo, Luc. 7. Dimiſſa ſunt ei peccata multa, quoniã dilexit multũ. De ſecundo, Auguſt. Sectamini charitatem, ſine qua diues pauper eſt, & cum qua pauper diues. De tertio, Iudic. 5. Domine, qui diligũt te, quaſi ſol in ortu ſuo ſplendet, ita rutilant.

Itē diligitur Deus
- *Intellectu ſine errore,*
- *Memoria ſine obliuione,*
- *Voluntate ſine contradictione.*

¶ De primo, Apoſtolus 1. Corin. 12. Adhuc excellētiorem viam vobis de-

monstro. De secundo, Prouer. 17. Omni tẽpore diligit qui amicus est, quia amore dei delectatur iugiter. De tertio, Aug. Gratis ametur, & opus quo ministratur ei merces sit cum illo.

Itẽ charitas { *Opera facit vtilia & aurea,* / *Restituit amissa,* / *Aliena facit propria.* }

¶De primo, Greg. Non habet aliquid viriditatis ramus boni operis, sine radice charitatis. Apost. 1. Cor. 13. Si linguis hominũ loquar & angelorum, charitatẽ aũt nõ habeã, factus sum velut æs sonãs, aut cymbalũ tinniẽs. Honorabilis esset lapis, quo si quicquã tangeretur, totũ aureũ esset. De scdo, nota quod charitas est annus Iubileus in quo redibũt possessiones ad proprios possessores. De tertio, August. Quicquid in alio diligo, mea facio.

Item Charitas { *Mentem accendit,* / *Securum reddit,* / *Peccata aperit.* }

¶De

¶De primo, Lucæ 12. Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi vt ardēt. August. O amor qui semper ardes. De secundo, August. Habe charitatē, & fac quod vis. De tertio, 1. Pet. 4 Charitas operit multitudinem peccatorū. est enim quasi cappa quæ reddit inuisibilem: hác si haberet aliquis captus, multum gauderet.

Item Charitas { *Deo viuit,* / *Mansiones in cælo distinguit,* / *Christi discipulos ostēdit.* }

¶De primo, Oseæ 11. In funiculis Adam traham eos, &c. Est enim quasi bitumen quo linita fuit arca. De scđo, nota quód significata est per auream virgá, qua mensurauit angelus longitudinē & latitudinē Ierusalē. Apoc. 21. De tertio, Ioan. 13. In hoc cognoscent omnes, quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad inuicem.

Item Charitas { *Fessos alleuiat,* / *Legem obseruat,* / *Mæstos lætificat.*

¶De primo, Matth. 11. Iugum enim meum suaue est. De secundo, Grego. Charitas operatur magna, si est. Item Rom. 13. Qui diligit proximũ, legem impleuit. De tertio, August. Infunde domine dilectionem tuam, &c.

Item Charitas impedit { *Inhæsionem temporaliũ,* / *Obliuionẽ Christi beneficiorum,* / *Tentationes affligentiũ.*

¶De primo, Grego. Tantò quisq; à superno amore disiungitur, quantò inferius delectatur. De secũdo, Bern. Vis scire homo quare deũ non diligis? quia beneficiorum eius immemor es. Idẽ: Super omnia te mihi reddit amabilem calix, &c. De tertio, exemplũ: quia sicut magnus ignis per ventũ augetur, sic paruus extinguitur: Ita dilectionem

ctionem modicá tétationes annihilát.

Item in charitate habes { *Fidem,* *Modum,* *Ordinem.* }

¶De primo, nota exemplũ de beato Frácisco, de quo legitur, quòd quicquid in rebus reperit delectaméti, redegit ad gloriá dei. De secundo, Bern. Causa diligendi deũ, deus est, modus sine modo. De tertio. Cant. 2. Ordinauit in me charitatem, scilicet vt primo deũ, deinde nos, pòst proximũ.

DILECTIO proximi debet esse { *Munda,* *Vera,* *Gratuita.* }

¶Primum est, quòd homo non ad malũ diligatur: vt Herodes & Pilatus, qui facti sunt amici, vt dicitur. Luc. 23. De scđo, 2. Ioã. Quos ego diligo in veritate, &c. qa tunc cor concordat cum ore. sic non fecit Iudas, nec ille 1. Reg. 20. qui dixit ad Amasam. Salue mi frater, tenẽs mentum eius, &c. De tertio,

Matth.5. Si diligitis tantũ eos qui vos diligunt, quam mercedẽ, &c. Eccle.6. Est amicus socius mensę. Hec est amicitia Laban ad Iacob. Sic seqtur mũsca mensam, cadauera lupi.

Itẽ diligendus est proximus, quia est { *Hæres regni,* / *Imago Dei,* / *Socius prælij.* }

¶De primo, Psal. Dedisti hęreditatẽ timẽtibus nomẽ tuũ. Apost. Rom.8. Si filij, & hęredes. De scđo.1.Ioan.2. Qui diligit fratrẽ suũ in lumine manet. De tertio, Pro.18. Frater qui adiuuatur à fratre quasi ciuitas firma. Sed de quibusdá dicitur, cùm fueris fœlix multos numerabis amicos. Christus autẽ dilexit inimicos, dicẽs: Pater, ignosce illis, qa nesciũt qd faciũt. Luc.23.

Itẽ diligendus est pximus, vt { *Ius naturale impleatur,* / *Charitas Dei habeatur,* / *Ad diligendũ prouocetur.* }

¶De primo, Mat.7. Quęcunq; vultis vt faciát vobis hoies, &c. Etiá naturaliter,

liter, ſimile ſimili congaudet. De ſcđo, 1. Ioan. 3. Qui viderit fratrē ſuū neceſsitatē habere, & clauſerit viſcera ſua ab eo: quomodo charitas dei manet in eo? Idē, Filioli mei, non diligamus verbo, neq; lingua, ſed ope & veritate. De tertio, Apoſt. Ro. 12. Si eſurierit inimicus tuus, ciba illū: ſi ſitit, potum da illi: hoc enim faciēs, carbones ignis congeres ſuper caput eius.

PRVDENTIA { *Beatum conſtituit,* *Claritatem tribuit,* *Omnia bona adijcit.* }

¶ De primo, Eccleſ. 12. Beatus vir qui in ſapiētia morabitur. De ſecūdo, Daniel. 12. Docti fulgebunt ſicut ſtellæ, &c. De tertio, Sap. 7. Venerūt mihi omnia bona pariter cum illa.

Item prudentia { *Virtutes dirigit,* *Iras compeſcit,* *Inſidias non metuit.* }

¶ De primo, Leuit. 2. In omni ſacrificio ſal offeres. De ſecundo, Pro. 15.

Stultus

Stultus suscitat rixas, sapiens aũt mitigat suscitatas. De tertio, Sap.7. Et proposui pro luce habere illã. Pro.7. Dic sapientię, Soror mea es, & prudentiam voca amicã tuam. Sic non fecit Sampson, Amasa, Nabal.

Item prudentia acquiritur	*Studio scripturarum,* *Contemptu deliciarum,* *Exemplo creaturarum.*

¶ De primo, Psal. Præceptum domini lucidum, illuminãs oculos. Item de septem artibus. De secundo, Apostolus 1. Corint.3. Si quis vult sapiens fieri, stultus fiat, scilicet terrena contemnendo, vt sit sapiens. Non enim inuenitur in terra suauiter viuentium. Iob 28. De tertio, Mat.10. Estote prudentes sicut serpentes. Prouer.6. Vade ad formicam, ô piger, & disce, &c.

Item prudens considerat	*Præterita,* *Præsentia,* *Futura.*

¶ De primo, Apocal.4. & Ezech.1.

Anima-

Animalia erant plena oculis antè & retro. De scđo, Naum 3. Loquēs de voluptate mundi: Oīs qui viderit te, à te resiliet: est enim transitoria amaritudine pmista & nociua. De tertio, Pro. 4. Palpebræ tuæ gressus tuos præcedant. de his tribus. Bern. Vide homo vnde veneris, & erubesce, &c. Itē Deut. 32. Vtiná saperent & intelligerent, ac nouissima prouiderent.

Item habet prudentiam { *Pugnatoris, Mercatoris, Nauigatoris.* }

¶ De primo, August. Arma virtutis non deseras, aduersariū tuum atteras. Apost. ad Ephes. 6. Nō est nobis colluctatio aduersus carnē & sanguinē, &c. De scđo, Aug. Vis esse optimus mercator, &c. Mat. 25. Domine quinq; talēta tradidisti mihi. De tertio, Aug. Stude habere remos charitatis dei & proximi, & haustoriū consortatiōis, & velū crucis, & cùm ventos tribulationis videris,

deris, ad littus tende perpetuę beatitudinis. Psal. Hoc mare magnũ & spaciosum manibus.

Item sis prudens contra deceptionem { *Mundi,* *Carnis,* *Diaboli.* }

¶Mundus enim decipit sicut calamus qui trahitur ante catum, & sicut lignũ putridũ de nocte lucens, & sicut somniũ. Caro aũt decipit, sicut papelardus, qui dicit se infirmũ & pauperẽ, cùm non sit, & sicut vinũ inebrians potantẽ, & sicut latro qui se sociũ simulat in via, donec decipiat. Diabolus verò decipit vt cuculus arundineus, & sicut venalis, & sicut ille qui vult canem submergere.

Item prudenter cognosce { *Interiora vt custodias,* *Superiora vt diligas,* *Inferiora vt timeas.* }

¶De primo, Ber. Multi multa sciũt, &c Idem: Integritatis sis curiosus explorator. De scđo, Iere. 2. Si obliuisci

potest

potest mulier ornaméti sui. De tertio, Psalm. Descendunt in inferiora terræ. Bern. Ne descendát moriétes.

TEMPERANTIA { *Beatum ostendit,* *Decorem tribuit,* *Gloriæ coniungit.* }

¶ De primo, Medium temere beati. Bern. Tene mediũ, si non vis perdere modum. De secundo, nota quòd sol qui est decentissimus planetarum, est medi⁹ inter illos. De tertio, nota quòd comparatur ligno vitę, quod est in medio paradisi, ferens fructus vberes.

Item temperantia { *Afflictiones tẽperat,* *Vitia refrenat,* *Medium seruat.* }

¶ De primo, Apost. Rom. 12. Rationabile obsequiũ vestrũ. Nota qđ modus in omnibus cõmendatur, & sæpe plus q̃ actio. Ité forma dignior est materia. De scđo, nota quòd Temperátia cõparatur ferro lunę, quę tollit superfluum.

fluū. De tertio, Medio tutissimus ibis. Hoc mediū seruauit dominus, quādo fecit Euā, nō de manu vel de pede, sed de costa: & quādo fecit hominē partim corporalē partim spūalem, & etiā posuit eum inter creaturas partim spūales & partim corporales.

IVSTITIA { *Hominem beatum facit,* *Floridū ante Deū cōstituit,* *Suum vnicuique tribuit.* }

¶De primo, Ecclesi.14. Beatus vir qui in sapientia morabitur & qui in iustitia meditabitur. De scdo, Psal. Iustus germinabit sicut liliū. Item, iustus vt palma florebit, &c. Tertiū patet, qa reddit deo honorē, pximo cōpassionem, sibi sustentationē. Vnde hæc via regia, nec ad sinistram, nec ad dexterā declinabit.

Item Iustus { *A Domino deducitur,* *Christo in cœlis iungitur,* *De Angustijs liberatur.* }

¶De primo, Sap. 10. Iustū deduxit dominus

dominus per vias rectas. De secundo, Psal. Innocẽtes & recti adhæserũt mihi. Et nota q liliũ habet rectũ stipitẽ, in summo florẽ, sic rectus per iustitiã Christũ habebit florẽ. De tertio, Pro. 11. Iustus de angustia liberatus est.

Item iustus { *Viuet æternaliter,* / *Epulabitur delectabiliter,* / *Securus erit finaliter.* }

¶ De primo, Psal. Iusti aũt in perpetuum viuent. De scdo, Psal. Iusti epulentur, &c. De tertio, Prouerb. 28. Iustus quasi leo confidit hoc & in morte.

Item iustus { *Seruat rectitudinem,* / *Induet pulchritudinem,* / *Recipiet benedictionem.* }

¶ De primo, Psal. Lætamini in domino & exultate iusti. Rectum aũt est, cuius mediũ non exit ab extremis De secũdo, Sap. 3. Fulgebũt iusti, &c. Psal. Lux orta est iusto. De tertio, Pro. 10. Benedictio domini super caput iusti.

Item

Item iustitia corrumpitur	*Amore,* *Timore,* *Rancore.*

¶De primo, Esa.5. Qui iustificatis impiũ pro muneribus. Nota quòd duplex amor corrumpit iustitiã, scilicet personę & pecunię. De scđo. Matt.10. Nolite timere eos qui occîdũt corpus. Ioannes Baptista potius voluit occîdi, quàm nõ veritatẽ dicere. Item exemplum in Eleazaro, 1. Machab.7. De tertio, Matth.27. Sciẽs quòd per inuidiam tradidissent eum.

Item in iustificatiõe impij concurrunt	*Infusio gratiæ,* *Diuisio culpæ,* *Remißio pœnæ æternæ,* *Dolor pœnitentiæ.*

¶Vltimũ est ex parte nostri, alia ex parte dei. De primo, Apostolus 1. ad Cor.15. Gratia dei sum id quod sum. De secũdo, Esa.43. Ego sum qui deleo iniquitatẽ ꝓpter me. De tertio, Sap.3. Iustorũ animæ in manu dei sunt. De

quarto

quarto Ioël.2. Conuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio & fletu.

FORTITVDO consistit { *In aggreßiõe arduorũ,* *In cõtẽptu prosperorũ,* *In ꝑpeßione aduersorũ.*

¶De primo, Psalm. Viriliter age, & confortetur cor tuũ. August. Libenter debet facere immortalis futurus, &c. De secundo, Lucę 14. Qui nõ odit patrem & matrẽ, &c. De tertio, Cant. 8. Fortis est vt mors dilectio. Apostolus ad Rom. 8. Quis nos separabit à charitate Christi, &c.

Item fortitudo { *Mentem protegit,* *Perseuerantiã adducit,* *Regnum cœlorũ tribuit.*

¶De primo, nota quòd protegit, sicut vestis à pluuia. Prouer. vlt. Fortitudo & decor indumentũ eius. Item sicut arma. Boët. Talia cõtuleramus arma, &c. Itẽ sicut custos castrũ. Luc. 11. Cùm fortis armatus, custodit atrium suum,

suũ, in pace sunt ea quæ posśidet. De secundo, nota quòd est sicut cæmentũ tenẽs lapides ne soluátur, & quasi bonum fundamentũ. Matth.7. Venerũt flumina, & flauerunt venti. De tertio, Matth.11. Regnũ cœlorũ vim patitur, & violẽti rapiũt illud. Pro.31. Mulierẽ fortẽ quis inueniet?

Itẽ firmi simus contra { *Mundum, vt diuitias contemnamus,* / *Corp⁹, vt delitias respuam⁹,* / *Diabolum, vt honores non appetamus.* }

¶ De primo nota, quòd Sampson vicit Philisthęos in mandibula asini, id est, amore paupertatis. Proue.30. Leo fortiśsimus bestiarũ. Sis ergo leo. De secundo, Apost. ad Galat.5. Caro concupiscit aduersus spiritũ. Vnde nota, Si ea quæ nobis vicina sunt, non prosternimus, inaniter ad ea quæ longè sunt à nobis, impugnanda transimus. Sed in his tene modũ: quia si carnem

multum

multum affligis, ciuem tuum occidis. Si plus debito reficis, hostem nutris. De tertio, 1. Regũ 17. Qualiter Dauid Goliam vicit, sic & tu diabolũ baculo crucis, & funda orationis. Item nota, quòd cibus & potus confortat, 3. Reg. 19. Elias ambulauit in fortitudine cibi illius, &c. Et Petrus potat⁹ gratia spiritus sancti, dixit Act. 5. Oportet magis obedire deo, quàm hominibus. qui prius dixit, Nõ noui hominẽ. Matt. 26.

Victoria { *Hominem in cœlo collocat,* / *Fortitudinẽ incorruptiõis præparat,* / *Ferculis æternis cibat.* }

¶ De primo, Apoc. 3. Qui vicerit, dabo ei sedere mecum in throno meo. De secũdo, Apoc. 3. Qui vicerit, faciam illum columnam in templo dei mei, & foras nõ egredietur amplius. De tertio, Apoc. 2. Vincẽti dabo edere de ligno vitæ, quod est in paradiso dei mei.

Itē victori dabitur { *Gloria ineffabilis,* *Corona admirabilis* *Laus interminabilis.* }

¶De primo, Apoc. 2. Vincēti dabo manna absconditum, & dabo illi calculum candidum, & in calculo nomen nouum scriptum, quod nemo scit, nisi qui accipit. In hoc quod dicit absconditū, notatur ineffabilitas, de qua Apostolus 1. Corint. 2. Quod oculus nō vidit, nec auris audiuit. De secundo, Apostolus 2. Timoth. 2. Nemo coronabitur, nisi qui legitimè certauerit. Nota quòd victores olim coronabantur lauro. Item cantica de ipsis fiebant sicut 1. Reg. 18. Saul percussit mille, & Dauid decē millia. Adapta de tertio, Apocal. 3. Qui vicerit non delebo nomen eius de libro vitæ, & confitebor nomen eius coram Patre meo & angelis eius. Itē Ambrosius. Lauda ducis virtutem, sed cùm venerit ad triumphum,

phum, lauda nauigantis facilitatem, sed cùm peruenerit ad portum.

Itē victoria { *A morte gehennæ liberat,* / *Claritatē æternā expectat,* / *Vestitu regio decorat.* }

¶De primo, Apocal. 2. Qui vicerit, non lædetur à morte secunda, Item de secundo, ibidem, Qui vicerit, dabo illi stellam matutinā. De tertio, Apocal. 3. Qui vicerit, vestietur vestimētis albis.

PATIENTIA { *Christo assimulat,* / *Iocūditatē expectat,* / *Sustinendo coronat.* }

¶De primo, Lucæ 13. Pater ignosce illis quia nesciunt quid faciūt. Bernardus. Vtrumque es mihi domine deus, & speculum patiendi, & pręmium patientis. Sed quidam dicunt se non meruisse dolorem. Tales potius volūt assimilari latroni qui propter culpā passus est, quàm Christo. De secundo,

Eccles.1. Vsque in tempus sustinebit patiẽs, & postea redditio iucunditatis. De tertio, Ioan. 12. Qui odit animam suam in hoc mundo. Item malũ in bono conuertit, de felle fauum elicit, de mœrore gaudium facit. Deuteron.33. Inundationes maris quasi lac suget.

Item patiens { *Martyr probabitur,* / *Beatus ostenditur,* / *Miraculis decoratur.*

¶De primo, Gregorius: Sine ferro martyres esse possumus, si patientiam in animo veraciter conseruamus. De secũdo, Matth.5. Beati qui persecutionem patiuntur. De tertio, Gregorius. Ego virtutem patientiæ maiorẽ puto signis & miraculis.

Item patientia { *Iram temperat,* / *Linguam refrenat,* / *Mentem gubernat.*

¶De primo, Apost. Rom.12. Noli vinci à malo. De secundo, Pro 26. Nõ respondeas stulto. De tertio, Lucæ 21.

In patien-

In patientia vestra possidebitis animas vestras.

Item patientia debet esse in	*Iniuria verborum,* *Molestia verberum,* *Ablatione rerum.*

¶De primo, 1. Petri 2. Qui cùm malediceretur, non maledicebat. Exemplum in Vitis patrum, qui munera dedit iniuriantibus. De secundo, Iob 2. Si bona suscepimus, &c. Vnde patiens assimilatur adamáti. De tertio, Mat. 5. Si quis aufert tibi tunicam, dimitte ei & pallium. Exemplũ in Vitis patrum de senib⁹ qui nesciebát litigare pariter.

SPECIES martyrij spiritualis sunt,	*Abstinctia in abundantia,* *Abiectio in gloria,* *Mansuetudo in iniuria.*

¶De primo, Hiero. Duplex est species martyrij. Vna quando quis pro Christo occiditur. Alia quando caro

pro deo maceratur. Primo martyrio dabitur corona de rosis. Secundo, de lilijs. Congaudendum est tali, qui in aqua non submergitur, sicut Ionas & filij Israel in mari rubro. Et inter spinas non suffocatur, & in luto non coinquinatur. De secundo, Apostolus 2. Corinth. 8. Cùm esset diues, propter vos egenus factus est. Exemplũ in Balaan de quatuor gladijs. De tertio, Matt. 5. Si quis te percusserit in maxillam, &c. Iste est quasi scorpius, qui sub lapide non frangitur.

Item species martyrij sunt,	*Cõtinentia in iuuẽtute,* *Largitas in pauptate,* *Gaudiũ in aduersitate.*

¶ De primo, Matth. 19. Sunt Eunuchi qui seipsos castrauerunt propter regnum cœlorum. De secũdo, exemplum in muliere quę misit duo minuta. Marc. 12. De terrio. Act. 5. Ibant Apostoli gaudentes, &c.

Item

Itē species martyrij sunt,	*Charitas cum litigiosis,* *Iustitia cum peruersis,* *Obediētia in contrarijs.*

¶De primo, Matth.5. Diligite inimicos vestros. Psal. Cum his qui oderunt pacem, &c. Isti cùm sint inter bestias, nō dilacerantur sicut Daniel, De secūdo, Psal. Cum sancto sanctus eris. Sed iste licet picē tāgat, nō inquinatur: licet in rota sit, nō moritur, & hoc mirabile est. De tertio, Greg. Obedientia quæ habet aliquid de suo, nulla est.

TRIBVLATIO	*Viā ad cœlū parat,* *Lætificat,* *Coronat.*

¶De primo, Act.14. Per multas tribulatiōes oportet nos intrare in regnū dei. Exo.13. De colūna ignis in nocte, &c. Itē filijs Israel erāt aquæ pro muro. De sedo, Iacob.1. Omne gaudiū existimate fratres, &c. Glos. ne indignemini, &c. Actuum 5. Ibant Apostoli

gaudētes,&c. De tertio, Iacob.1. Beatus vir qui suffert tentat, &c. Itē in vitis patrum de 7. coronis, quas meruit quidā nocte vna. Iob 2. Pellē pro pelle.

Item tribulatio. { *Erudit,* / *Vestit,* / *Deum attrahit.* }

¶ De primo, Esa. 28. Vexatio dabit intellectū auditui. De secundo, Apoc. 7. Isti sunt qui venerunt ex magna tribulatione. De tertio, Psal. Cum ipso sum in tribulatione. Sicut cum Susanna. Dan. 13.

Item tribulatio { *Probat,* / *Roborat,* / *Refrigerat.* }

¶ De primo, Tob. 12. Qui acceptus eras deo. Ecclesiast. 27. Vasa figuli probat fornax. nota de illo in Vitis patrū, qui furi dixit, Ecce oblitus es. De secundo, Apost. 2. Corinth. 12. Quando enim infirmor, tunc potens sum. Sicut testa in igne: sic nobilis lapis cum sculpi-

ſculpitur, nō frangitur. De tertio, Pſal. Tranſiuimus per ignem & aquam, & eduxiſti nos in refrigerium.

Item tribulatio { *A peccato conuertit,* *Peccata tollit,* *Pœnam peccati ſoluit.* }

¶ De primo, Pſal. Cōuerſus ſum in ærūna mea, &c. De ſecundo, exemplū in tribus pueris quibus ignis ſoluit tantum vincula, vnde tribulatio eſt quaſi roſarium, vel ſcopa, vel pecten tollens immunditiā. De tertio, Apoc. 21. Abſterget deus omnem lachrymam, &c. 3. Reg. 6. Sonus malleorū non audiebatur in templo cum ædificaretur.

Item tribulatio { *Stimulat,* *Humiliat,* *Glorificat.* }

¶ De primo, Pſal. Imple facies eorū ignominia, &c. Vnde eſt quaſi ventus pellens nauem, & quaſi calcar, &c. De ſecundo, Apoſtolus 2. Corinth. 12.

Ne magnitudo reuelationum,&c.Exemplũ in marina. De tertio, Rom.8. Non sunt condignæ passiones huius tẽporis, id est, id quod in præsenti est. Greg. Considerato pręsentis vitę,&c.

Item tribulatio { *Consolationem tribuit,* *Virtutes perficit,* *Acceptum Deo reddit.* }

¶De primo, Psal. Virga tua, & baculus tuus,&c. Apostolus 2.Corint.1. Qui cõsolatur nos in omni tribulatiõe nostra. De secũdo, Apost.2.Corin.12. Virt⁹ in infirmitate perficitur. De tertio, Tob.12. Quia accept⁹ eras deo,&c. Apocal.3. Ego quos amo arguo.

Item tribulatio { *Beatum constituit,* *Filium Dei ostendit,* *In tentatione defendit.* }

¶De primo, Iob.5. Beat⁹ homo qui corripitur à domino. De scd'o, Apost. Hebr.12. Flagellat omnem filium,&c.

Exem-

Exemplum de illo qui fleuit, quia eum dominus vno anno per infirmitatem non visitauit. De tertio, Oseæ 2. Sæpiã vias spinis.

Item tribulatio { *Cõuiuiũ in cœlo pparat,* / *Inimicum debilitat,* / *Charitatẽ inflammat.* }

¶De primo, Matt. 20. Voca operarios, &c. Nota quod canis libẽter vult pijci cum carnibus quas comedat. De secundo, Eccle. 33. Virga & onus & cibus asino. De tertio, Aug. Accẽdebas nos valide. Nota quòd paruus ignis extinguitur, sed magnus accenditur vento. Quidã in Vitis patrũ osculabatur cuidã furi manus in morte.

Item tribulatio { *Paradisum reserat,* / *Conscientiam seruat,* / *Virtutes augmentat.* }

¶De primo, Act 7. Ecce video cœlos apertos. vnde comparatur flãmeo gladio. Aug. Hic vre, hic seca, quo in

æternũ narras. De secũdo, Tob. 3. Post tempestaté tranquillũ facis. Item dominus mutauit aquá in vinum. Ioan. 2. De tertio, Exo. 1. Quantò magis opprimebát eos, tantò magis crescebant.

PAVPERTAS meretur { *Curam Dei in exilio.* *Iudicandi potestatẽ in iudicio,* *Laudem perpetuam in cœlo.*

¶ De primo, Psal. Mendicus sum & pauper, & dominus solicitus est mei, Sicut pater de filio, magister de discipulo, medicus de infirmo, aduocat⁹ de clientulo, speculator de castro, agricola de agro. De secũdo, Iob 36. Pauperi iudicium tribuit. De tertio, Psal. Pauper & innops laudabunt, &c.

Itẽ pauperes { *Orantes exaudiuntur,* *Venientes recipiuntur,* *Morientes ad patriam reducuntur.*

¶ De pri-

¶De primo, Psal. Desideriũ paup. &c. De secundo, Psal. Factus est mihi domin' in refugiũ. De tertio, Lucę 16. Factũ est vt moreretur mendicus, &c.

Item pauperes {
Imitatores Christi se esse ostendunt,
Diaboli manũ effugiunt,
Obliuionem Dei non incurrũnt.
}

¶De primo, Apost. 2. Corinth. 8. Cum esset diues, propter vos egenus factus est, &c. Itẽ Matt. 8. Filius hominis non habet vbi caput suum reclinet. De secundo, Psal. Tibi derelictus est pauper tanquam paruulus proiectus à matre. Psal. Pater meus & mater mea dereliquerũt me. De tertio, Psal. Quoniam non in finem obliuio erit pauperis, &c.

Item paupertas {
Hominẽ perfectũ facit,
Beatum ostendit,
Pondus deponit.
}

¶De primo, Matth. 19. Si vis perfectus esse, vade, &c. De secũdo Matthęi 5. Beati pauperes spiritu. De tertio. Luc. 18. Facilius est camelum transire, &c. Vnde Socrates proiecit thesaurum suũ in aquã, dicens, Mergam te, ne mergas me.

Item paupertas { *Securum efficit,* / *Regnum tribuit,* / *Indicem lenit.* }

¶De primo, Poeta: Cãtabit vacuus corã latrone viator. De scd'o, August. Paupertate comparatur regnum, labore requies, dolore gaudium, ignominia gloria. De tertio. Matth. 11. Venite ad me oẽs qui laboratis, & onerati estis. Nota exemplum de stipendijs, quod nõ dantur libenter his qui prius acceperunt.

HVMILITAS meretur { *Dei memoriam,* / *Spũssancti gratiam,* / *Cœlestem gloriam.* }

¶De primo, Psalm. In humilitate

nostra

nostra memor fuit nostri. De secundo, Psal. Inter medium montium pertransibunt aquæ. Et 1. Pet. 5. Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. De tertio, Pouer. 29. Humilem spiritu suscipit gloria.

Itē humilitas meretur { *Spū ſſancti inhabitationem,* / *Honorabilem exaltationem,* / *Ostij cœlestis apertionem.* }

¶ Primum datur in exilio. Secundū in iudicio. Tertiū in cœlo. De primo, Esa. 66. Super quē requiescet spiritus me⁹, nisi super humilē &c. Itē, Cant. 2. Ego flos cāpi & lilium conuallium. De secundo, Luc. 14. Qui se humiliat, exaltabitur. Itē: Amice, ascende superius. De tertio, Apoc. 3. Quia modicam habes virtutem, &c.

Itē in humilitate { *Præceptū dei seruatur,* / *Christus imitatur,* / *Oratiōis efficacia habetur.* }

¶ De pri-

¶De primo Eccle.7.Humilia valde ſpiritum tuum. De ſecundo, Matth.11. Diſcite à me quia mitis ſum & humilis corde.nota Chriſt⁹ ſuper aſinũ equitauit Iudę pedes lauit. De tertio, Eccle. 35.Oratio humiliantis ſe, &c.

Item humilitas { *Erudit,* *Veſtit,* *Deo iungit.* }

¶De primo, Prouer.11. Vbi humilitas, ibi ſapientia. Pſal. Declaratio ſermonũ tuorũ illuminat, & intellectum dat paruulis. De ſecũdo, Eſa.28. Palliũ breue vtrunq; operit. De tertio, Marci 10. Sinite paruulos venire ad me. Hęc eſt precurſor charitatis & ſocia.

Item humilitas { *Liberat,* *Saluat,* *Virtutes ſeruat.* }

¶De primo, Pſal. Humiliatus ſum, & liberauit me. Exemplũ de laqueis quos vidit beatus Antonius per totũ mundũ. De ſecundo, Pſal. Quoniã tu

popu-

populũ humilẽ saluũ facies, &c. De tertio, Greg. Qui virtutes sine humilitate congregat, quasi puluerẽ in vẽto portat. Bern. In veritate didici. Vnde ipsa est mater virtutũ, & cinis conseruans ignem. Quid aũt humiliare debeat, require de miseria vitę pͤsentis.

OBEDIENTIA { *Christo assimilat,* *Victimas superat,* *Victoriam parat.*

¶ De primo, Apost. ad Phil. 2. Christus fact⁹ est ꝓ nobis obediẽs, &c. Imò ei cũcta obediũt. Iob 38. Stellæ vocatæ dixerũt, Assum⁹. De secũdo, 1. Reg. 15. Melior est obediẽtia, ꝙ victimę. Glo. quia dũ alienę voci hic subditur, nosipsos superamus: quasi diceret propriá carnẽ mactamus, sed ibi alienã. De tertio, Pro. 21. Vir obediẽs loquitur victoriá: quia Adá fuit inobediẽs, victus est.

Item obedientia { *Deo est grata,* *Angelis iucunda,* *Sibi fructuosa.*

¶ De his

¶De his Bernardus: Nihil angelis charius, nihil deo acceptius, nihil hominibus fructuosius, quàm in suscepta conuersatione subsistere.

Itē obediētia debet esse { *Parata,* *Ordinata,* *Ardua.* }

¶De primo, Bernar. Illū optimum obedientiæ dixit, &c. August. Verus obediens mandatum nō procrastinat, aures parat auditui, linguam voci, manus operi, pedes itineri, &c. De secundo, Actu. 5. Oportet deo magis obedire, quàm hominibus. De tertio, Ber. Ille tuus minister est domine, qui non intuetur audire qd' voluerit, sed velle quod audierit. Talis fuit Abraham, Gene. 12. Egredere de terra. Item 22. Tentauit deus Abraham.

Item obedientia debet esse { *Vniuersalis,* *Lætabilis,* *Rationabilis.* }

¶De primo, dixit beata virgo ministris in

ſtris in nuptijs, Ioan. 2. Oĩa quæ dixerit vobis, facite. De ſecũdo, Pſalmiſta: Paratus ſum, & non ſum turbatus. De tertio, Gregorius: Scito quòd propter obedientiam malum nunquam debet fieri, ſed bonum quandoque poteſt intermitti. Ioſue 1. Qui cunctis non obedierit ſermonibus, &c.

Item eſt obedientia { *Sufficiens, Abundans, Superabundans.*

¶Prima eſt, quando obeditur maiori. Secunda, quando æquali. Tertia, quando minori. De primo, Apoſtolus ad Hebręos 13. Obedite prępoſitis veſtris. Poſt, Nõ tantũ bonis & modeſtis, ſed etiã dyſcolis. Apoſt. Rom. 13. Qui poteſtati contradicit, dei ordinationi contradicit. Vnde quia Adam non obediuit ſuo ſuperiori, inobediẽs ei factum eſt ſuum inferius. De ſecundo, exemplum de duobus fratribus in Vitis patrum, quorũ vnus iuſsit alterum ac-

rum accendere toties lucernam,&c. De tertio,Luc.2. Et erat subditus illis.

TIMOR alius est { *Seruilis,* *Initialis,* *Filialis.* }

¶De primo,Eccle.1.Timor domini expellit peccatũ. De secundo, Psal. Beatus vir qui timet dominum. De tertio, Actuũ 10. In veritate comperi, quoniam non est personarũ acceptor deus, sed in omni gente qui timet eũ, & operatur iustitiam acceptus est illi.

Item timor { *Peccatum pellit,* *Beatum ostendit,* *Acceptabilem reddit.* }

¶De primo,Eccles.1.Timor domini expellit peccatũ. De secundo, Psal. Beatus vir qui timet dominum.De tertio,Act.10. In veritate comperi,&c.

Item timor { *Sapientiam generat,* *Mentem roborat,* *In fine remunerat.* }

¶De primo,Eccle.1. Radix sapientiæ est

tiæ eſt timere deũ. De ſecundo, Eccle. 27. Niſi in timore domini tenueris te. De tertio, Eccleſ. 1. Timẽti deum bene erit in extremis.

Item timor Domini { *Animam ditat,* *Peccatum deuitat,* *Gratiam conſeruat.* }

¶ De primo, Pſalm. Non eſt inopia timentibus eum. De ſecũdo, Pro. 15. Timore domini declinat omnis à malo, & per conſequens à malo pœnę. vnde Matth 10 Nolite timere eos qui occidũt corpus, &c. De tertio, Eccleſ. 15. Qui timet deum, faciet bona.

Itẽ timor domini { *Cor d..lectat,* *Negligentiam fugat,* *Vitam prolongat.* }

¶ De primo, Eccleſ. 1. Timor domini delectabit cor, & dabit gaudium, & lætitiam, in longitudinem dierum. De ſecũdo, Eccle. 7. Qui timet deum, nihil negligit. De tertio, Proue. 10. Timor domini apponet dies.

Item

Item timẽs Deũ { *Iustitiam exequitur,*
Respectũ Dei meretur,
Fonte vitæ irrigatur. }

¶De primo, Malach. 1. Si ego dominus, vbi est timor meus? De secundo, Esaiç 66. Ad quem autẽ respiciam, nisi ad pauperem & cõtritum spiritu? De tertio, Prouer. 14. Timor domini fons vitæ, vt declinet à ruina mortis.

PAX { *Consilium Dei firmat,*
Pœnam deuitat,
Inimicos reconciliat. }

¶De primo Ioan. 14. Pacem relinquo vobis. Hanc non habuit Cain & Ioab. De secundo, Apost. 12. Hebræ. Pacem sequimini, & sanctimoniã sine qua nemo videbit deum. Aug. Qui in pace non fuerit inuentus, abdicatur à Patre, exhęredatur à Filio, & à Spiritu sancto alienꝰ efficitur. De tertio, Apostolus Roma. 12. Si esurierit inimicus tuus, & sequitur, Hoc enim faciens, carbones super caput eius, &c. Psal.

Cum

Cum his qui oderunt pacem eram pacificus.

Item est pax { *Temporis,* / *Pectoris,* / *Aeternitatis.* }

¶De primo, Augustinus: Tantũ bonum est pax, quod etiam in suo contrario quæritur. Gene.13. Diuisi sunt alter ab altero. De secundo, Luc. 2. Et in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Hoc dicitur sabbatũ delicatum. De tertio, Esaię 32. Sedebit populus meus in pulchritudine pacis. Hæc in cœlo ordinat hierarchias.

Item pacificus { *Dei filius ostenditur,* / *Angelis associatur,* / *Christo assimilatur.* }

¶De primo, Matth. 5. Beati pacifici quoniã filij dei vocabũtur. De scd'o, Basilius: Pacificus homo consortiũ angelorum merebitur. De tertio, patet: quia Christus propter mansuetudinẽ

agno

agno comparatur. Si ieiunas vel vigilas, diabolus his non terretur, quia his nō vtitur. Sed si pacem habeas, expauesce: quia hoc seruas in terris, quod ille noluit in cœlis.

CONTINENTIA *alia est* { *Coniugalis,* *Vidualis,* *Virginalis.* }

¶De primo, Augustinus loquens de Abraham: O virum factis vtentem viriliter, vxore temperāter, ancilla obtemperanter, nullo intemperāter. De secundo, 1. ad Timoth. 5. Quæ verè vidua est & desolata, speret in deo, & instet orationibus & obsecrationibus nocte & die. De tertio, Apost. 2. ad Corinthios 11. Despondi vos vni viro virginem castam exhibere Christo.

Item virginitas { *Mandatum custodit,* *Decorem tribuit,* *Hominē beatū ostendit.* }

¶De primo, Lucæ 12. Sint lūbi vestri præ-

ſtri prçcincti,&c. De ſcđo, Pſal. Audi filia, & vide,&c. Hęc eſt arca deaurata intus &foris :hęc eſt ſol inter planetas. De tertio, Matt.5. Beati mũdo corde.

Item virginitas { *Deo locum parat,*
Pretiũ de longe portat,
Dignitatem angelorum miniſtrat. }

¶De primo, Cant. 2. Qui paſcitur inter lilia. De ſecũdo, Prouer.31. Mulierẽ fortẽ quis inuenit? De tertio, Eccle.26. Non eſt condigna ponderatio continentis animę. Propter hoc errat Auguſtinus dicẽs: Da quod iubes, & iube quod vis.

Itẽ hæc eſt hort⁹ q { *Floribus ornatur,*
Fontibus irrigatur,
A iuuenculis inhabitatur. }

¶De primo, Cant. 2. Sicut liliũ inter ſpinas. De ſecundo, Cant.4. Fons hortorũ. De tertio, Cant.2. Sonet vox tua in auribus meis.

VIRGINITAS { *In cœlo se deo iūgit,* / *Canticum nouū instruit,* / *Aureolam imponit.* }

¶ De primo, Sapien. 6. Incorruptio proximum facit esse deo. De secūdo, Apoc. 14. Et nemo poterat dicere canticum. De tertio, Cant. 4. Veni de libano, &c.

Item { *Amissa non recuperatur,* / *Christum in cœlo sequitur,* / *In oratione exauditur.* }

¶ De primo, Hiero. Cùm deus possit omnia, &c. bene ergo custodiendus est flos iste ne marcescat. De secundo, Apoc. 14. Sequūtur agnū quocunq; ierit. De tertio, Cant. 2. Sonet vox tua in aurib⁹ meis Vnde de sancta Catharina cantatur, Vox de cœlis intonuit.

Item per hanc { *Consilium Dei seruatur,* / *Anima pulchrè vestitur,* / *A Deo virgo iuuatur.* }

¶ De primo, Matth. 19. Sunt Eunuchi qui

chi qui seipsos castrauerũt,&c. De secũdo, Proue.31. Purpura & byssus indumentum eius Psal.44. Astitit regina à dexteris tuis,&c. De tertio, Psalm. Adiuuabit eam deus.

Item virgo { *Honestè contrahit,* / *Delectabiliter parit,* / *Viriliter diligit.* }

¶Primũ patet, quia spõsum accipit pulchrũ, diuitẽ, fortẽ, virtuosum. Secundũ patet, q̃a proles sunt opera bona, de q̃bus Psal. Vt videas filios filiorũ tuorũ, id est, mercedẽ q̃ sequatur operationẽ. Can.7. Vmbilicus tuus crater tornatilis,&c. vallatus lilijs. De tertio, nota q᷑ in his nuptijs dos est vita ęterna, thalamus cordis munditia, amplexus gratia. Can.2. Leua eius sub capite meo, & dextera illi⁹ amplexabitur me.

MVNDITIA cordis { *Beatificat,* / *Vitam præstat,* / *Mentẽ decorat.* }

¶De p̃rimo, Matthęi 5. Beati mun-

do corde. De ſecũdo, Prouerbiorũ 4. Omni cuſtodia ſerua cor tuũ. De tertio, Apoc. 1. Præcinctum ad mammillas. Nota cùm florent vineæ fugiunt ſerpẽtes, decorat ergo ſicut flores campum, ſicut arbores hortum, ſicut carbunculos annulum. Gen. 2. Plantauerat autem dominus deus paradiſum voluptatis.

Item { *Domum Deo præparat,*
Sedem illi collocat,
Deum pro ſigillo ſeruat.

¶De primo, 3. Reg. 7. Fecit rex Salomon thronum & templum, vbi fuit menſa & candelabra. De ſecundo, 3. Reg. 22. Vidi dominum ſedentẽ ſuper ſoliũ. Vnde ſimilis eſt ordini thronorum. De tertio, Cant. 8. Pone me ſicut ſignaculum ſuper cor tuum.

Item mentem { *Ordinat,*
Sanat,
Irrigat,

¶Propter primũ comparatur clauſtro.

ſtro. Vnde diſtingue in mẽte officina. Propter ſecundum comparatur theriachæ, quæ morſus ſerpentis & venena curat radicis: immunda verò cogitatio morſus ſerpentis, & mala radix eſt. Propter tertiũ, comparatur fonti. vnde Ezech.36. Effundam ſuper vos aquam mundam. Gene.2. Fons egrediebatur de loco voluptatis.

Item { *Hoſtem interficit,* *Mortem excludit,* *Turpia fugit.* }

¶De primo, Hieronymus. Nõ eſt timendus hoſtis qui, &c. Geneſ.3. Ipſa conteret caput. De ſecundo, Iere.9. Mors intrauit per feneſtras. De tertio, Eccleſiaſt.13. Qui tetigerit picem coinquinabitur ab ea. Sed illas cogitationes quas diabolus immittit contra voluntaté hominis, ipſe diabolus confiteatur & ſatisfaciat, & non homo.

Item gratiæ fructum { *Producit,* / *Colligit,* / *Custodit.*

¶Propter primũ comparatur ficulneæ. Propter secundũ, similis est apothecę. Sed nota, Vbi est thesaurꝰ tuus, ibi & cor tuum. Matth. 6. Hoc patet in statera: quia illuc ponderat, vbi magis grauatur. Propter tertium comparatur castro. Luc. 10. Intrauit Iesus in quoddã castellũ. Expone tropologicè.

Misericordia, siue compaßio { *Vincit sacrificium,* / *Efficit beatum,* / *Pauperum est refugium.*

¶De primo, Oseæ 6. Misericordiã volui, & nõ sacrificiũ. De scd̃o, Mat. 5. Beati misericordes. De tertio, Psal. Et factus est dominus refugiũ pauperi.

Item { *Præceptum naturæ seruat,* / *Charitatem manifestat,* / *Regnum cœli comparat.*

¶De primo, Mat. 7. Quęcunq; vultis vt faciãt vobis hoĩes, ita & vos facite illis,

te illis,&c. Apost. Ro. 12. Gaudete cũ gaudẽtibus,&c. De secundo, 1. Ioan. 3. Qui viderit fratrẽ suũ necessitatẽ pati,&c. Nota sex opa misericordię, quibus charitas ostẽditur. vnde Matt. 25. Esuriui,& dedistis mihi mãducare, sitiui,&c. De tertio, Apost. 2. ad Tim. 2. Si compatimur & conregnabimus.

Item { *Vocem Christi audit,*
Martyrem spiritualem facit,
Duritiam emollit. }

¶ De primo, Cant. 5. Anima mea liquefacta est,&c. De secundo, Gregor. Qui dolorem excipit in aliena necessitate, crucem portat in mente. Apostolus 1. Corint. 12. Si dolet vnum membrorũ,&c. De tertio, Ezechiel. 11. Auferam à vobis cor lapideũ. Vnde comparatur oleo, cuius est emollire.

Item { *Amicum probat,*
Vitam prolongat,
In iudicio commendat. }

¶ De primo, Luc 10. Quis horum

tibi videtur proximus fuisse illi? De secundo, Apost. 1. ad Timoth. 4. Pietas ad omnia valet. De tertio, Matth. 25. Esuriui, & dedistis mihi, &c.

Itē opera misericordiæ sp̄ūalia sunt { *Peccantē corripere,* *Ignorātē instruere,* *Delinquenti ignoscere.* }

¶ De primo, Matt. 18. *Si peccauerit* in te frater tuus. De secūdo, Iac. 5. Qui cōuerti fecerit peccatorē, &c. De tertio, Luc. 6. Dimittite & dimittetur vobis. Grego. Districtio debetur vitijs, compassio naturę.

Actiua vita meretur { *Retributionem,* *Exultationem,* *Dei cōmēdationē.* }

¶ De primo, Matt. 20. Voca operarios, & redde illis mercedē. De scd̄o, Psal. Qui seminát in lachrymis in exultatione metent. De tertio, Matt. 25. Esuriui, & dedistis mihi máducare &c.

Item actiua

Item actiua vita { *Merita multiplicat,* / *Tentationem declinat,* / *Charitatem propalat.*

¶De primo, Cant.7. Vēter tuus sicut aceruus. Psal. Vt videas filios filiorum. Filij sunt: opera filiorū sunt præmia quē debentur operibus. De scdo, Hieron. Semper aliquid operis facito. De tertio.3. Ioan.3. Qui viderit fratrē suum necessitatē pati. Et de operibus misericordiæ.

Item { *Meretur beatitudinem,* / *Implet Dei ordinationem,* / *Imperat ad contemplationem.*

¶De primo, Psal. Labores manuū tuarū, &c. De secundo, Genes.3. In sudore vultus tui, &c. De tertio, Gen.32. Quia prius vocatus est Iacob, sed post Israel. Item primo Iacob duxit Liam, Post Rachel. Itē Beniamin primò vocatus est Bennon. Itē prius sumus viatores quàm comprehensores.

Itē vita actiua { *Meretur exaltationem,* / *Expectat ſacietatem,* / *Euadit mendicitatem.*

¶De primo, Luc. vlt. Nónne oportuit Chriſtum pati? De ſecundo, Apoſtolus 2. ad Theſſ. 3. Qui non laborat, nō manducet, ergo econtra. De tertio, Prouerbio. 20. Propter frigus piger arare noluit. Eiuſdem 6. Vade ad formicam piger, &c.

Contēplationis ſpecies ſunt { *Lectio,* / *Meditatio,* / *Oratio.*

¶Primo modo non ſolùm fit contemplatio in libro vitę vel creatore, ſed etiā creaturæ: quia inuiſibilia dei per ea quæ facta ſunt intellecta conſpicit. Rom. 1. De ſecūdo, Apoſt. ad Philip. 3. Noſtra cōuerſatio in cœlis eſt. Sapien. Stans in terra, ſcilicet corpore: cœlum tangebat, ſcilicet mente. De tertio, Apoſtolus ad Philip. 4. In omni oratiōe petitiones veſtræ innoteſcant.

Item con-

Item contemplatio operatur { *Vitiorum eiectionem,* / *Virtutum irrigationẽ,* / *Conſcientiæ decorem.*

¶De primo, Auguſt. Suaue mihi factũ eſt, &c. De ſecundo, Eſaię 58. Eris quaſi hortus irriguus. Cogitatio enim de deo quaſi canalis eſt poſitus ad fontem vitæ. Gene. 1. Fluuius egrediebatur, &c. De tertio, Can. 1. Lectulus noſter floridus. Eiuſdem 2. Fulcite me floribus.

Item cõtemplatione conuerſandũ eſt in cœlo, vt { *Dulcedo hauriatur,* / *Idioma angelicum diſcatur,* / *Familiaritas acquiratur.*

¶De primo, Aug. Infunde deo dilectionẽ tuã. Vnde contẽplatiuus quaſi apes volat in horto cœleſti ſupra flores gaudiorũ. De ſcđo, apoſt. 1. Cor. 13. Si lĩguis hoĩm loquar & angelorũ, charitatẽ aũt nõ habeã, &c. Sed qui de terra eſt, de terra loqtur. Ioã. 3. De tertio,

Apoſtolus Epheſ.2. Iam non eſtis hoſpites, quaſi dicat, etiá hoc prius fuiſtis. Sed heu quibuſdam dicitur: Amen dico vobis, neſcio vos. Matth.25.

Itē contēplatiuus à Deo { *Diligitur,* *Exauditur,* *Cibatur.* }

¶De primo, Cant.2. Ne ſuſcitetis dilectū, &c. nam cōtemplatio ſomnus eſt. Eiuſdē, 5. Ego dormio, & cor meū vigilat. De ſecundo, Pſal. Delectare in domino, &c. De tertio, Eccleſ.15. Cibauit illum pane vitæ, &c.

Itē contēplatio { *Illuminat intellectum,* *Accendit affectum,* *Præparat Deo domum.* }

¶De primo, Eccle.11. Dulce lumen & delectabile, &c. vnde ſcimus quòd aquila irreuerberatis oculis intuetur ſolem, & propriū pullū eijcit, qui non idē facit. De ſecundo, Auguſt. Accendebas nos tá valide. De tertio, Pro.11. Sapientia ædificauit ſibi domum.

Item

Item { *Temporalia contemnit,* / *Secreta petit,* / *Finiri nescit.*

¶ De primo, Psal. Renuit cõsolari anima mea, &c. Bernard. Delicata est diuina consolatio, nec facile, &c. Gregorius: Tãto quisq; à superno amore disiũgitur quanto inferius delectatur. De secũdo, Thren. tertio: Sedebit solitarius, & tacebit. Hoc ideo facit, quia qui tetigerit picẽ, inquinabitur ab ea. Pro. 13. Exemplum in topazio. De tertio, Lucæ 10. Maria optimam partem elegit, &c.

Item mentem { *Eleuat,* / *Lætificat,* / *Inebriat.*

¶ De primo, Apoc. 12. Luna sub pedibus eius. De secundo, Psal. Prouidebam dominũ in conspectu meo semper, propter hoc lætatum est cor meũ. De tertio, Cant. 5. Comedi fauũ, &c. Aug. Quis mihi det vt ven. &c.

Item { *Angelicum officium assumit,*
Dilectionem ingerit,
Secreta pandit. }

¶De primo, patet: quia angeli semper vident faciem Patris, & speculum ęternitatis intuētur: sic & iste. Apoc. 4. Plena oculis antè & retro. De secundo, August. Memoria tua super mel dulcis: vnde tales quandoque rapiuntur in iubilū. Est autem iubilus, gaudium quod pro sui dulcedine vel magnitudine taceri non potest, & tamen propter immensitatem rei non potest exprimi: & sic quatuor de causis vel ad insinuandam nostram infirmitatē, vel desiderij immensionem, vel rei quā expectamus immēsitatem, vel ad causandam nimiā rei dilationem. De tertio, Apostolus 2. Corinth. 12. Scio hominem raptū. Talis in secreto sit loco. Cantico. 6. Ego dilecto meo, & dilectus meus mihi, &c.

Item con-

Item cõtẽplatiuus gaudiũ cœli iam inchoat, habens { *Dei præsentiam, Societatẽ angelicã, Dotem, quandã gloriam.*

¶De primo, 1. Ioannis 4. Qui manet in charitate, in deo manet. sed sicut dicitur. Vbi Papa, ibi Roma: ita potest dici, Vbi deus, ibi vita ęterna. Lucæ 17. Regnũ dei intra vos est. De secundo, Matt. 18. Angeli eorum semper vidẽt faciem. Tertium patet: quia iam habet quandam cognitionẽ dilectionum, claritatem conscientiæ, agilitatẽ in bono opere. Aug. Ducis me in quandam inconsuetam dulcedinem.

Itẽ adhæret aĩa Deo per contemplationem } *sicut* { *Ramus trunco, Cera sigillo, Nauis plato.*

¶De primo, Ioã. 15. Sicut palmes nõ põt facere fructũ à semetipso, nisi manserit in vite, sic nec vos, &c. Scdm patet: qa sicut cera recipit imaginẽ sigilli, sic ani-

ſic anima virtutũ ſimilitudinẽ Apoſt. Ephe.5. Imitatores dei eſtote, ſicut filij chariſsimi. De tertio, Pſal. Mihi autẽ adhęrere deo bonũ eſt: quia in procellis tribulationum nõ mouetur animus in deo fixus: vnde cum diabolus læſiſſet Iob in corpore, rebus, & pueris, anima nõ metuit, quia illã in cœlo fixit, vbi diabolus nõ habet agere.

Perſeuerãtia { *Viam rectam cuſtodit,* / *Maledictionem euadit,* / *Opera ad pfectionẽ pducit.*

¶ De primo, 2. Pet. 2. Melius eſt viã veritatis non agnoſcere. De ſecundo, Heb. 6. Terra ſæpe venientem ſuper ſe bibens imbrem. Sic Paulus euaſit, quod Iudas incurrit. De tertio, illud philoſophi: Cuius finis bon⁹ eſt, ipſum totũ bonũ eſt. Itẽ: Hic homo cœpit ędificare. Luc. 14. Itẽ vna manus ædificãs.

Item { *Saluat,* / *Coronat,* / *Damnationem declinat.*

¶ De primo,

¶De primo, Matt. 10. Qui perseuerauerit vsq; in finem. Nota in vespere laudatur serenitas. De scđo, Apoc. 2. Esto fidelis vsque ad mortem. Apost. 2. Timoth. 2. Nemo coronabitur, nisi qui legitime certauerit. De tertio, nota exemplũ Dan. 2. vbi statua quę incœpit ab aureo capite, cõsummata est in fictili, & contrita est per lapidem præcisum de monte sine manibus.

Item { *Animam vestit,*
Ianuam cœli aperit,
Instabilitatem contemnit. }

¶De primo, nota qđ hęc est tunica talaris, qua filij regũ indui solebãt. De secũdo, Lucę 11. Si perseuerauerit pulsans, &c. De tertio, Thren. 1. Peccatũ peccauit Ierusalẽ. Nota exẽplũ in Vitis patrũ, de dęmone q̃ gloriabatur qđ intra 40. annos deiecit vnũ monachũ.

Item { *Christum imitatur,*
Claritate remuneratur,
Laude digna monstratur. }

¶De pri-

¶De primo, Ioã. 13. Cùm dilexisset suos vsq; in finẽ dilexit eos. Vnde dum clamarẽt Iudęi, Matt. 27. Si rex Israel est, descendat de cruce, perseuerauit pendẽs. De secundo, Apoc. 2. Qui vicerit, dabo illi stellam matutinam. De tertio, Greg. Lauda nauigantis fœlicitatem, cum venerit ad portum: lauda ducis virtutem, cùm peruenerit ad triumphum.

Item { *Brauium percipit,*
Acceptum Deo reddit,
Virtutes ad maturitatem ducit.

¶De primo, Apostolus 1. Corin. 9. Omnes quidẽ currunt: sed vnus, id est perseuerans, accipit brauium. De secundo, Leuit. 22. Hostia sine cauda nõ offertur: imo ouis sine causa monstruosa res non esset, De tertio, nota si fons irrigans hortum deficeret, herbę perirent. Propter ista Psal. dicit, mihi adhęrere deo bonum est.

Item

Item { *Amicum Dei verum ostẽdit,*
Insidias diaboli non metuit,
Stultitiam expellit. }

¶ De primo, Eccles. 6. Est amicus socius mensæ, & non permanet. Item Prouerb. 17. Omni tẽpore diligit qui amicus est. Sic non fuit Petrus, dicens Luc. 22. Nõ noui illum. Sed nota quòd sæpius eijcitur quàm non admittitur hospes. August. Peccatum est spreto incommutabili bono, &c. Genes. 3. Insidiaberis calcaneo eius, & ipsa conteret caput tuũ. Sciendum quòd diabolus interdum suadet bonũ homini instabili, vt per residiuũ grauius peccet: Vnde facit illud, Genes. 19. Noli respicere retro, &c. De tertio, 2. Pet. 2. Canis reuersus ad vomitũ, &c. Item stultus esset, qui agrum bene seminaret, & nõ meteret, vel thesaurum diu collectum dispergeret, vel clipeũ in fine certaminis proijceret.

Verbum

VerbumDei { *Mundat,* *Illuminat,* *Cibat.*

¶De primo, Ioan. Iam vos mundi eſtis,&c. De ſecūdo. Pſal. Lucerna pedibus meis verbū tuū. Pſal. Prȩceptum domini lucidū illuminans oculos,&c. De tertio, Matth.4. Non in ſolo pane viuit homo,&c. Cant.2. Qui paſcitur inter lilia,&c.

Item { *Sanat,* *Irrigat,* *Dulcorat.*

¶De primo, Sap.16. Neque herba, neque malagma,&c. Pſal. Miſit verbū ſuū,& ſanauit eos. De ſecūdo, Gen.2. Fons egrediebatur de loco,&c. De tertio, Apoc.10. Comedit librum. Pſal. Quā dulcia faucibus meis eloquia tua.

Item { *Ad bonum incitat,* *Tentationes mitigat,* *Dæmones fugat*

¶De primo, Eccleſiaſt.12. Verba ſapientium

pientiũ ſicut ſtimuli. De ſecundo, Pſal. Dixit, & ſtetit ſpiritus procellarum. Vnde comparatur verbum dei incantatoribus ſerpentũ. De tertio, Mar. 16. In nomine meo dæmonia eijci.

Item { *Iuſtificat,*
Beatificat,
Confortat. }

¶ De primo, Iaco. 1. Non auditores tantũ. De ſecundo, Lucæ 11. Beati qui audiunt verbum dei, &c. De tertio, Pſal. Verbo domini cœli firmati ſunt.

Item { *Vias demonſtrat,*
Mentem penetrat,
Deum homini reconciliat. }

¶ De primo, Matt. 2. Stellam quam viderát Magi in oriente, &c. De ſecundo, Ezech. 3. Qui audit, ſcilicet foris, audiat intus. Apoſt. Hebr. 4. Viuus eſt ſermo dei & efficax, &c. De tertio, Prouer. 21. Qui obturat aurem ſuam. Similiter exponit illud Eſaię 20. Manda remanda, &c.

Item { *Mortuos viuificat,* / *Filios Dei generat,* / *Mala extirpat.*

¶ De primo, Io. 5. Venit hora, & nũc eſt. Pſal. Dabit voci ſuæ vocẽ virtutis. Gloſ. ſuſcitandi mortuos. Sed hoc erit in die iudicij. De ſecũdo, Iacob. 1. Genuit nos verbo veritatis. ¶ Nota, tria habent virtutẽ, ſcilicet herbæ, lapides & verba. De tertio, Iere. 1. Ecce conſtitui te, &c.

Item { *Conuertit,* / *Erudit,* / *Præmunit.*

¶ De primo, Pſal. Lex domini immaculata conuertens animas, &c. De ſecundo, Pſal. Teſtimonium domini fidele, ſapientiam præſtãs, &c. De tertio, Ezech. 3. Speculatorẽ dedi te, &c.

Item { *Vitia necat,* / *Gratiam initiat,* / *Affectum inflammat.*

¶ De primo, Apoſt. Epheſ. 6. Gladium

dium ſpiritus, quod eſt verbũ dei, &c. Apoc. 1. Ex ore eius gladius ex vtraq; parte acutus. Propter ſecundum comparatur ſemini, quod eſt initium fructuũ. Luc 8. Semẽ. eſt verbũ dei, &c. De tertio, Luc 24 Nónne cor noſtrũ ardẽs erat in nobis. Act. 5. Aperuerunt illis diſpertitæ linguæ.

Item { *Animum emollit,* / *De peccato extrahit,* / *Omnia bona adducit.* }

¶ De primo, Cant. 5. Anima mea liquefacta eſt. Iere. 23. Nónne verba mea quaſi malleus, &c. De ſecũdo, Luc. 5. In verbo autem tuo laxabo rete, &c. De tertio, Sapien. 7. Venerunt mihi omnia bona pariter cum illa.

Item generat { *Admirationem,* / *Correctionem,* / *Cognitionem.* }

¶ De primo, Pſalm. Mirabilia teſtimonia

monia tua domine, ideo ſcrutata, &c. De ſecundo, Pſal. In quo corrigit adoleſcentior viam ſuam? De tertio, Iac. 1. Qui auditor eſt verbi, & non factor, hic comparabitur. Pſal. Tunc nõ confundar cum perſpexero, &c.

Prælatus debet habere ætatẽ vt per hoc { *Chriſto conformetur,* / *Maledictio declinetur,* / *Grex viriliter cuſtodiatur.* }

¶De primo, Lucæ 3. Et ipſe Ieſus erat annorũ 30. De ſecũdo, Eccleſ. 40. Væ terrę cuius rex puer eſt. De tertio, Iudic. 8 Iuxta ætatem robur eſt hominis, Sed heu hodie cõmittitur cura animarum homini, cui non committeretur cura porcorum vel pomorum. Item: Quomodo arcebit puer lupum à grege?

Item ſo-

Itē solicitus sit	{	*Ne de illo q̄rimonia moueatur;* *Vt Xp̄i patrimoniū deseruiatur,* *Ne velut infidelis condēnetur.*

¶De primo, Eccle. 41. De patre impio conquærētur filij. Sed dominus fecit sententiam. Genes. 43. Nō videbitis faciē meā, donec adducetis fratrē vestrum minimū. De secundo, Bern. Lucrantur cantando, reddent flendo. De tertio, Apost. 1. ad Timoth. 5. Qui suorum, maximè domesticorum curā nō habet, fidem negauit, & est infideli deterior. Sed hodie maxima cura est de lana & lacte: sicut dicitur Ezech. 34. minima de animabus.

Item solicitus sit	{	*In sui ordinis executione,* *In subditorum cognitione,* *In vitiorum extirpatione.*

¶De primo nota, quòd magis iam student in schaco, q̄ in antiphonario. Vnde officium vel ex toto negligunt, vel differūt, vel more fœminæ faciūt,

aut malo modo. De ſecundo, Pro. 27. Diligẽter cognoſce vultũ pecoris tui. De tertio, Iere. 1 Ecce cõſtitui te ſuper gentes, & ſuper regna vt euellas. Sed magis laborant in euacuandis burſis, quàm peccatis. ¶ Item ſemper ſit ſolicitus qualiter reſpõdeat deo in die iudicij facienti has quęſtiones:

Quæſtiones, { *Quomodo intraſti,* / *Quomodo vixiſti,* / *Quomodo rexiſti,* / *Quomodo expendiſti.* }

¶ De primo, Ioan. 10. Qui nõ intrat per oſtiũ, &c. De ſecundo, 1. Macha. 6. Refulſit ſol in clypeos aureos. Debet autẽ vita prælati quaſi regula eſſe ſubditi: ſed modo incorrecta, & furati ſunt tam ſicut Achior. De tertio, Pro. 6. Fili, ſi ſpopõderis pro amico tuo, &c. Item Eſa. 62. Super muros tuos Ieruſalem conſtitui cuſtodes die & nocte. Sic ergo præſit vt proſit. De quarto, exemplum in filio prodigo.

Conti-

Continens sit prælat⁹ { *Vt in hoc mandatum Dei seruetur,* / *Ne pœna incurratur,* / *Ne irreuerẽter Christus tractetur.* }

¶ De primo, Luc. 12. Sint lũbi vestri ꝑcincti, & lucernę ardẽtes in manibus vestris, &c. De scđo, exemplũ in Oza, qui tangens arcá, ꝑcussus est. 2. Reg. 6. Psal. Fiat mensa eorum, &c. De tertio Esa. 52. Mundamini qui fertis vasa domini. in huius signum albam induunt.

Item hæc continentia { *In lege præfiguratur,* / *In scripturis cõmẽdatur,* / *A Domino remuneratur.* }

¶ De primo, exemplum Exod. 12. Vbi comedentes agnum renes accingebát. Itẽ sacerdos ministraturus vtebatur femoralibus Exo. 28. De tertio, Cant. 3. Lectulũ Salomonis ambiunt.

Constans sit { *Bonos defendendo,* / *Malos puniendo,* / *Tentationes vitando.* }

¶De primo, Ioan. 10. Bonus pastor, animá suá dat pro ouibus suis. Glo. super illud, 2. ad Corin. 11. Dimissus sum in sporta per murũ: dicit quòd quãdo persona quæritur, fugere potest prælatus, sed quando cõmune bonũ periclitatur, tunc nõ debet fugere: sed animam ponere. De secundo, Genes. 1. Vt prẹsit volatilibus, id est, superbis, & piscibus, id est, luxuriosis, & bestijs, id est, auaris. Nam subditi inquantũ boni sunt, similes sunt prẹlatis De tertio, Ezech. 3. Vt adamantem posui te.

Itẽ cõstãs sit {
Iustitiæ rectitudine,
Fortitudinis magnitudine,
Perseuerantiæ longanimitate.
}

¶De primo, Gregor. Misericordia & iustitia multum destituuntur, si vna sine altera teneatur. Vnde gigas nõ est occidẽdus cum acu. Et pulex cum securi. De tertio, Gre. Non hũc prospera eleuent, nec aduersa perturbẽt. Vnde

mulier

mulier non suscipit characterem ordinum. De tertio, dicit Bernardus, quòd noui sacerdotes primo anno sunt angeli, secũdo homines, tertio dęmones, vnde comparantur statuę, Dan. 2. quæ caput habuit aureum, tandem terminabatur infictili. Sed stola datur eis in signum perseuerantię.

BONA vita prælati { *Affectũ subditorũ inflãmat, Exẽplo intellectũ illuminat, Scãdalũ infirmorũ declinat.*

¶ De primo, Lucæ 12. Lucernæ ardentes in manibus vestris. Sed heu, sol conuertitur in tenebras & luna in sanguinẽ. Item scd̃m notatur in acolitatu. Itẽ superiora per influxũ virtutis suæ regũt inferiora. Tertiũ patet: quia dolente capite, dolent omnia membra. & sequitur: Qui scandalizat vnum de pusillis istis, &c. Matt. 18.

Item per bonam vitam { *Subditos sanctitate p̃cellat, Alios curans se nõ negligat, Maledictionem euadat.*

¶De primo, 2. Reg. 4. Saul ab humero sursum. Gregorius. Tantũ eminere debet prælatus subditis, quantũ gregem præcedere solet vita pastoris. De secundo, Apost. 1. ad Corinth. 9. Castigo corpus meũ. Vnde portat superhumerale. De tertio, Matth. 23. Væ qui decimatis menthá, & prætermittitis, &c.

Item prælatus { *Virtute decoretur,* / *Doctrinæ ꝓpriæ cõformetur,* / *Laudabilis comprobetur.* }

¶De primo, Psal. Sacerdotes tui induantur iustitiam. De secundo, Esa. 1. Super montẽ excelsum, &c. Gene. 27. Vox quidem vox Iacob est. Matth. 23. Super cathedram Moysi sederũt Scribæ & Pharisæi. De tertio, 1. Petri 2. Vos estis genus electum, regale sacerdotium. Sed hęc omnia modo possunt legi per contrarium.

Item

Item sint bonæ vitæ propter { *Efficatiam prædicatiõis, Euasionem diuinæ correptionis, Honorẽ sacerdotalis dignitatis.*

¶De primo Aggęi 1. Factũ est verbum domini, &c. vnde Gallus cantás, primo alis pcutit se. De scđo, Iere. 11. Quid est quod dilectus meus in domo, &c. De tertio, Genes. 1. Faciamus hominem ad imaginem. Item datũ est eis quod non angelis: scilicet consecrare corpus Christi. Itẽ corona raditur eis in signum regalis dignitatis.

Item sit bonæ vitæ, ne { *Famam perdat Exemplo corrumpat, Indignus prælaturã teneat.*

¶De primo, Apost. 1. Cor. 4. Sic nos existimet homo. Vnde consecratur chrisma, in quo ponitur balsamus. De secũdo, Osee 5. Facti estis laqueus venationi siue speculationi. Vnde com-

paratur gladio versatili quo clauditur paradisus. Gen.3: quia nec ipsi intrát, nec alios sinunt intrare. Matth.24. De tertio, Psal. Quis ascendet in montem domini?

Item viuat { *Sobriè sibi,* / *Iustè proximo,* / *Piè Deo.*

¶De primo, Apost. ad Tim.3. Oportet Episcopũ irreprehensibilẽ esse. Sed incrassatus est, dilatatus: vnde potest dici prẹlatus quasi prẹ alijs latus: scilicet in crassitudine & in vitijs. Ná modo aliqui plus terũt tabernas q̃ Ecclesias, & diem expendũt in ebrietate, & noctẽ in luxuria. De secundo, Pro.20: Pondus & pondus, mẽsura & mẽsura, vtrumq; abominabile est apud dominum. De tertio legitur, Num.18. quòd Leuitẹ nõ habebát hẹreditatẽ inter tribus, quia pars illorũ deus. Sed modo prælati possũt dici prẹelati: & ministri Christi sunt, sed seruiunt antechristo.

CONTEMPLAtiuus sit prælatus per	*Studij lectionem,* *Sanctā meditationem.* *Deuotā orationē.*

¶De primo, Apocal.10. Comedi librum,&c. Item animal quod nō ruminat immundum eſt. Leuit.10. De ſecundo, Apoſtolus ad Philip.3. Noſtra conuerſatio in cœlis eſt. Quare? vt hauriret in contemplatione, quod effunderet in prædicatione. Dicò vobis cum fiducia, quòd vos qui claues Petri geritis, & clauos Christi non reſpicitis, dæmonium incurretis. De tertio, Eccleſ.44. Noe in tēpore iracūdiæ factus eſt reconciliatio.

SCIENTIAM prælatus habeat.	*Ianuam cœli aperiat,* *Fidem defendere ſciat,* *Sibi commiſſos puniat.*

¶De primo, Matth.16. Tibi dabo

claues regni cœlorum, ſed iſtas modo reſignauerunt & aſſumpſerunt claues mortis & inferni: quia nec ipſi cœlum intrant, nec alios intrare permittunt. De ſecundo, 1. Pet. 2. Vt ſciant ratione͂ reddere omni poſce͂ti de ea quæ in vobis eſt ſpe. Malach. 2. Legem requirent de ore eius. Quia officium eorum eſſet ad eam ſcire reſpondere, & ſcire articulos fidei implicitè & explicitè. De tertio, Lucæ 6. Si cæcus cæcum ducit. Talis facit ſicut medicus impius qui cauterizat cornua.

Ite͂ ſcientia p̃lati { *Fulgore clarificat,* / *Maledictione͂ declinat,* / *Salubriter fructificat.* }

¶ De primo, nota quòd clarificat in futuro per gloriam. Dan. 12. Qui docti fuerint, &c. In præſenti per gratiam. Exo. 28. Pones in rationali iudicij doctrinam & veritatem, quę erunt in pectore Aaron. Deutero. 22. Maledictus qui errare fecerit cæcu͂ in via. Et dicet

omnis

omnis populus, amen. Sint ergo prælati animalia plena oculis, non loculis. De tertio, Psalm. Erit taquam lignum quod plantatum est. Sapien. 8. Venerunt mihi omnia bona pariter cum illa. Sed econtra dicitur de ignorantia, quia tu scientiam repulisti, Oseæ 4.

PRÆDICATOR debet esse prælatus	*Ne pro subditis damnetur,* *Vt incautus præmuniatur,* *Vt iußio diuina seruetur.*

¶ De primo, Exo. 28. Tintinnabula audiri debent Aaron, ingrediente ad ministerium in sancta sanctorum. Gregorius. Sunt nõnulli, qui magni videri volũt: & tamẽ magni nõ sunt. De scđo, nota quòd tubis vtebantur & in bellis, conuiuijs, & tabernaculorum eleuatione. De tertio, Ioannis 21. Pasce oues meas.

Item doceat	{	*Verbo prædicationis,* *Exemplo bonæ operationis,* *Fama sanctæ opinionis.*

¶De primo, 2. ad Timot. 4. Prędica verbum, insta opportunè, importunè: argue, obsecra, &c. Itē Ioan. 21. Pasce oues meas. De scdo, Ioan. 1. Ego vox clamātis in deserto. Et hoc ne vna manus sit ædificans, alia destruens. Bern. Multi sunt catholici prædicando, qui hæretici sunt operando: & tantò grauiores sunt, quantò præualent opera. Iob 19. Arcus me⁹ in manu mea. Vnde os prophetę calculo nudabatur. Esa. 6. De tertio, 1. ad Corinth. 4. Sic nos existimet homo. sed heu dispēsatores modo sunt dissipatores.

Itē prælatus prædicando	{	*Affectū subditorū irrigat,* *Intellectum illuminat,* *Fidelem se demonstrat.*

¶De primo, Genes. 2. Sed ipsi sunt canalis quo aqua fontis egrediens de loco voluitur, transit, & vacuus tandē

rema-

remanet, & lixiuia alios lauás ipsa sordidatur. De secũdo, Psal. Lucerna pedibus meis verbum tuum. sed modò prælati comparantur faci, quæ lucens hominibus seipsam consumit. De tertio, Matth. 24. Quis, putas, est fidelis seruus & prudens, &c.

BENIGNITAS, & misericordia ꝑlati	*Bonitati diuinæ se consortat,* *Seueritatē iudicij declinat,* *Humilitatis iudicia demonstrat.*

¶De primo, Chrysost. Si dominus largus, &c. Item deus semper punit citra condignum. Confitemur enim in tribus personis, potentiam, sapiẽtiam, bonitatem, quę signantur per tria quæ fuerunt in arca. De secundo, Iac. 2. Iudicium sine misericordia illi qui non facit misericordiam: sit ergo flos per pietatem, nõ ramus. De tertio, Matt. 7. Quid vides festucã in oculo fratris tui.

Non ergo camelum glutiat,& culicem excolat. Ibidẽ 23. Sic fecit Dauid cùm dixit ad angelum percutientem. Vertatur obſecro manus,&c. 2.Reg 24. Gregor. Quare dominus Petrum negantem cadere permiſit? ſcilicet vt ſua culpa diſceret qualiter alijs miſereri debuiſſet.

Itẽ manſuetus ſit prælatus { *Per miſericordiæ compaſſionem,* / *Per patientiæ lenitatem,* / *Correctiõis moderationẽ.* }

¶ De primo, Iere.9. Quis dabit capiti meo,&c. Apoſt. ad Rom.12. Flete cũ flẽtibus,&c. Sed ſic nõ ſunt modo: quia paſtores mutati ſunt in tonſores, imò excoriatores. De ſcđo,2.Reg.23. Quaſi tenerrimus ligni vermiculus, ex eis manus inungantur in conſecratione. De tertio, nota qđ ſtultus eſſet qui perſequeretur pulicẽ cum ſecuri, Matth 23. Imponũt onera in humeros hoĩm: digito aũt ſuo, nolũt ea mouere.

ſed non

ſed non quod in ſubcinando ſtrictior pars ad propriũ ſubiectũ conuertitur.

AMBITIONEM dignitatũ fugiat ꝓpter { *Christi conformitatem,* *Pœnarum declinationem,* *Humilitatis probationem.* }

¶De primo, exemplũ in Chriſto, qui fuit raptus in regem. Ioan.6. ſed ecõuerſo ramus ingeſsit ſe prælationi, lignorum cæterorum. Iudic 9. Item inclinato capite quaſi fugit titulũ, vbi ſcriptum fuit, Rex Iudæorũ. Ioan.19. De ſecundo, Luc.14. Ne fortè veniat, qui te inuitauerit, & incipias cum rubore nouiſsimum locum tenere. Item Nume.16. Dathan & Abiron abſorpti ſunt. Giezi leproſus factꝰ eſt. 4. Reg. 5. De tertio, Apoſtolus ad Hebræos 5. Nemo aſſumat ſibi honoré, &c. Item Iere.1. A, a, a, domine deus, neſcio loqui. Matt.23. Amát primos recubitus.

VNICO

VNICO beneficio sit cōtentus, vt { *Ordinatio Apostolica seruetur,* / *Res figuræ conformetur,* / *Stultitia declinetur.* }

¶De primo, Apost. 2. ad Timoth. 3. Vnius vxoris virum. Psal. Vnam petij à domino, hanc requirá, &c. Cant. 6. Vna est columba mea. De secundo, Genes. 6. In vno cubito consummabis eam: scilicet arcá. Tertium patet: quia stultus est qui vni Ecclesiæ regendæ nō sufficit, quòd se de pluribus intromittit. Item quia ad impossibilia se obligat, quia in vtraque Ecclesia debet horas dicere, missas celebrare, & onus importabile sibi est impositum.

SIMONIACE non intret, ne { *Lepra inquinetur,* / *Perditione dānetur,* / *Cœlo priuetur.* }

¶De primo, exemplum in Giezi, 4. Reg. 5. De secundo, Act. 8. Pecunia

tua te-

tua tecũ ſit in perditionem. De tertio; Matth.21. Chriſtus eiecit ementes & vendentes.

Item ſimonia	*Maledictionem inducit,* *Fures diſcernit,* *Iuſſa diuina contemnit.*

¶De primo, Amos 6. Vę qui ingredimini pōpaticè in domũ domini. Itẽ Mich.3. Væ qui ædificatis Sion in ſanguinib⁹. De ſcđo, Ioã.10. Qui nō intrat per oſtium in ouile ouiũ, ſed aſcendit aliunde, ille fur eſt. De tertio, Matt.11. Gratis accepiſtis, gratis date.

DOTES animæ erunt	*Cognitio primæ veritatis,* *Dilectio ſummæ bonitatis,* *Fruitio diuinæ maieſtatis.*

¶De primo, Eſa.60. Tunc videbis, & afflues, &c. Mat.5. Beati mũdo corde, quoniã ipſi deũ videbunt. Ioan.17. Hæc eſt vita æterna, &c. De ſecundo,

Eſa.31.

Esa.31. Cuius ignis in Siō, &c. Gen.6. Arca linita fuit bitumine. Itē propter charitatē, quod propriū est singulorū, cōmune est omniū. De tertio, Ansel. Anteueniat oro tempus. Itē nota circa primam, docentur animæ scilicet cognitionem, quòd illa visio cognitio erit matutina, vespertina, meridiana. Prima, in verbo. Secunda, in proprio genere. Tertia, in aperta dei visione. De primo, Genes.1. Factum est vesperè & manè, &c. Nam sicut modo creaturæ sunt speculum creatoris: sic erunt tunc econuerso. De secūdo, Greg. Quid est quod nō videt qui videt omnia? Bern. Fili ad scholas ꝑpera. De tertio, Aug. Videbimus tuæ maiestatis, &c. Esa.33. Videbūt oculi tui regē in decore suo.

DOTES corporis erunt { *Claritatis pulchritudo,* / *Agilitatis promptitudo,* / *Subtilitatis aptitudo,* / *Impaßibilitatis fortitudo.*

¶ De primo, Matth 13. Fulgebunt iusti,

iusti, &c. Psal. Renouabitur, vt aquilę, &c. Nota qđ pulchritudo Absalonis est ibi fœditas. De secundo, Esaię. 40. Assument pennas, vt aquilę. Aug. Protinus vbi voluerit spiritus, &c. Nota quòd agilitas Azaëlis esset ibi claudicatio. De tertio, Sap. 3. Tanquam scintillæ in arundineto, &c. Ioan. 10. Intrauit Iesus ianuis clausis. Exemplum de sole qui vitrũ trãsit. De quarto, Esa. 25. Præcipitabit in sempiternum. Nota quòd fortitudo Sampsonis esset ibi infirmitas, Moysi sanitas esset ibi vilitas, Saulis strenuitas esset ibi debilitas, Dauid & Ionathæ amicitia ibi esset peruersitas, Absalonis formositas ibi esset deformitas, Salomonis sapientia ibi esset stoliditas, Assueri diuitiæ ibi essent mẽdicitas, Augusti libertas ibi esset illibertas.

In vita æterna erit
- *Affluentia diuitiarum,*
- *Influẽtia delitiarum,*
- *Confluentia bonorum.*

¶ Depri-

¶De primo, Genes.15. Ego ero merces tua magna nimis. De secũdo, Leuit.20. Dabo tibi terram fluentem lacte & melle. De tertio, Psal. Gloria & honore coronasti,&c. Esaię 61. Vt darem eis coronam pro cinere.

Item ibi erit Deus { *Speculum visui,*
Cithara auditui,
Mel gustui,
Flos tactui,
Balsamus olfactui. }

¶De primo, Sapien.7. Cãdor lucis æternæ, speculum sine macula. De secundo, Esaię 16. Venter meus quasi cithara. Item exemplũ de cithara eremitę. De tertio, Ecclesiast.24. Spiritus me⁹ super mel dulcis. Psal. Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ,&c. Augustinus. Ducis me in quandam dulcedine. De quarto, Cantic.2. Ego flos campi,&c. De quinto, Eccles.24. Sicut cinamomum & balsamum aromatizans,&c.

Item

Item ibi erit gloria sine { *Contrarij permistione,* / *Finis terminatione,* / *Fastidij abominatione.*

¶De primo, Esaię 1. Excoquam ad purum, &c. De secũdo, Sapien. 5. Iusti autem in perpetuum, &c. Nota quod vita Mathusalē esset ibi mors. De tertio, Eccles. 24. Qui edunt me, adhuc esurient.

Item ibi gaudebimus de { *Periculorum euasione,* / *Mansionum ordinatione,* / *Felicitatis communitate.*

¶De primo, Psal. Misericordias domini in æternum cantabo, De secũdo, ibi, Locabuntur omnes secundum ordines primogenituræ. De tertio, Aug. Bonum singulorum erit omnium, & quod quisque non habet in se, habebit in alio.

Item ibi erit { *Conuiuium iocunditatis,* / *Pax tranquillitatis,* / *Facultas libertatis.*

¶De pri-

¶De primo, exemplum in conuiuio Assueri. Esther 1. Bernardus, Angelorum & hominum vnum conuiuium. Item actor seruitor. De secundo, Esaiæ 32. Sedebit populus meus in pulchritudine. De tertio, Cessabit omnis prælatio.

Item ibi erit { *Gaudium in corde,*
Melos in ore,
Redolentia in corpore. }

¶De primo, Esaiæ 9. Lætabuntur corá te sicut, &c. De secundo, Esa.51. Gaudium & lætitia audietur in ea. Exemplũ de auicula quæ CCC. annis cantauit. De tertio, Eccles. 24. Sicut cinamomum, &c.

Itẽ gaudebimus { *Supra, de diuina consolatione,*
Infra, de loci amœnitate,
Iuxta, de amicabili societate. }

¶De pri-

¶De primo, Apocal.21. Abſterget deus omnẽ lachrymá ab oculis eorũ, & mors vltra nõ erit, neq; luctus,neq; clamor,neque dolor erit vltra,&c.De ſcđo, Apoc.21.Plateæ & muri ei⁹,&c. De tertio, Bernard. Angelorũ & hominũ vnũ erit conuiuiũ. Item de corporis & animæ glorificatione,Eſa.35. Fugiet dolor & gemitus,&c.Lucæ 6. Menſuram bonam & confertam.

Item ibi erit
- *Amœnitas vernalis,*
- *Lux æſtiualis,*
- *Vbertas autumnalis,*
- *Quies hyemalis.*

¶De primo Anſel.O immarceſsibilis decor.Ibi igitur roſæ,lilia,& violæ. De ſecundo,Apocal.22.Ciuitas illa nõ eget ſole & luna.De tertio,Pſal.Prõptuaria eorũ plena eructantia ex hoc in illud.De quarto,Eſa.32.Sedebit populus meus in pulchritudine pacis,&c. Itẽ,Sedebit vir ſubt⁹ vineá ſuá & ſubtus ficum ſuam,&c.Micheę 4.

Item im-

Itē implebitur
- *Rationalis sapientiæ illustratione,*
- *Concupiscibilis desiderabilium adoptione,*
- *Irascibilis triumphi decoratione.*

De primo, Bernar. Fili, ad scholas propera, &c. De secūdo, Psal. Qui replet in bonis disideriū, &c. De tertio, de Dauid de quo cantabant 1. Reg. 29. Et Dauid decē millia in millibus suis.

GENERALITER omne peccatum fugiendum est, quia
- *Dæmonibus placet,*
- *Deo displicet,*
- *Homini nocet.*

¶ Primum patet per hoc, quòd diabolus semper homines tētat, vt in peccatum præcipitet. Greg. Nihil se fecisse æstimat, cùm animas non sauciat. Idē: Assidua tentatione diabolus tentat, vt saltem tædio vincat. Secundum patet per hoc quòd deus semper est paratus

peccata

peccata destruere, sicut dicit Ezec. 18. Si autem impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis quæ operatus est, &c. omnium iniquitatum eius quas operatus est non recordabor. Itẽ patet per hoc quòd nullum tantum amat, quem non pro peccato mortali damnaret, si id faceret. Item per hoc quòd filiũ tradidit vt peccata destrueret, & similiter matrem pati permisit, sicut dicitur, Lucę 2. Tuam ipsius animam pertransibit gladius. De tertio, Greg. Quicquid patimur, peccata nostra meruerunt. Nota, peccatum mortale est contemptus dei, fuga angeli, odium sanctorum, clausura regni dei, perditio virtutum, obtenebratio animæ, conformitas satanę, meritum gehennæ. Veniale peccatum est, distractio sensuum, impedimentum feruoris charitatis, obstaculum diuinę consolationis, via peccati mortalis, dilatio futuræ retributionis.

Item peccatũ fugiendũ est } *quia* { *Benignitatẽ furibundam reddit,* / *Angelũ custodiæ ab homine repellit,* / *Corpus & animam occidit.*

¶De primo, Psal. Domine ne in furore tuo arguas me, &c. De secundo, Exempũ in Vitis patrũ, quòd quando loquebãtur mala, dæmones in specie porcorum volutabãt se coram illis gaudentes, & Angeli à longè stabant. De tertio, Exemplum 1. Reg. 31. De Saul qui occidit se gladio proprio: sic quilibet peccato proprio. Item peccatum etiam occidit quasi venenũ. Item quasi serpens. Itẽ quasi sagitta diaboli.

Itẽ peccatũ fugiẽdũ est, } *quia* { *Mala præterita reuocat,* / *Vitam temporalem breuiat,* / *A Deo elongat.*

¶De primo, Matt. 18. Serue nequã, omne

omne debitũ dimisi tibi, quoniã rogaſti me, &c. De ſecundo, Pſal. Viri ſanguinũ & doloſi, &c. Exemplum in Sodomis, in Dathã & Abirõ in mari Rubro, in Adã & Eua. De tertio, Exemplũ in filio prodigo qui abijt in regionem longinquam diſsipãs bona ſua viuendo luxurioſè. Lucæ 15.

Item peccatum { *Excæcat rationabilem,* / *Excæcat concupiſcibilẽ,* / *Debilitat iraſcibilem.* }

¶De primo, exemplũ Tobiæ 2. De ſcđo, Pſal. Anima mea ſicut terra, ſine aqua tibi, &c. Vnde tales ęterno incendio præparantur. De tertio, exemplũ in Sampſone qui poſt abſciſionem crinium, id eſt, donorũ Spiritusſancti, nõ potuit aduerſarijs reſiſtere, Iudic. 16.

Item peccatũ fugiendũ eſt } *quia* { *In naturalibus vulnerat,* / *Gratuitis ſpoliat,* / *Maculando deturpat.* }

¶De primo, Esaię 1. A planta pedis vsque ad verticẽ capitis. &c. Thren. 4. Quomodo obscuratũ est aurũ.

Item peccatum { *Hominem captiuat,* / *Conscientiam amaricat,* / *Premendo grauat.* }

¶De primo, Psalm. Educ dę carcere, &c. Idem: Anima nostra erepta est, &c. Peccatum autem ligat omnia membra, vt ad Christi obsequium sint inhabilia. De scđo, Iere. 2. Vide quàm malũ & amarũ est dereliquisse te, &c. Psal. Cõuersus sum in ærũna mea, &c. Esa. 66. Vermis eorum non morietur. De tertio, Psal. Sicut onus grauæ grauatæ, &c. Nota quòd omnes montes non possent hominem premere tam profundè, sicut vnum mortale peccatum. Est enim mortale peccatum sicut lapis suspensus in collo canis, qui submergi debet. Et sicut canis primo sentit ponderositatem lapidis, quando de manu proijcitur, sic anima primo sentit

sentit grauitatem peccati, cùm exierit de corpore.

Item peccatum { *Apostasiam inducit,*
Insensibilem reddit,
Ad plura peccata trahit. }

¶De primo, exemplum in filio prodigo qui abijt, Luc. 15. Facit autē peccator contra illud promissum baptismale. Abrenuncio satanæ, &c. & quia talis nō soluit deo promissionem suá, nec deus soluet ei suam. De secundo, Psal. Aures habent, & non audient. Satis insensibilis est, qui nō audit tonitruum prædicationis, & tubæ nouissimæ, & clamoris Christi in cruce. Item qui iacens in igne concupiscentiarum mundi nō sentit. Item qui captiuus tenetur, & quotidie moritur, non sentit. De tertio, Gregorius. Peccatū quod per pœnitentiam non deletur, &c. & hoc ideo est, quia per peccatum iste efficitur minus potens resistere, quia naturalia vulnerantur, & armis suis,

 id est,

Id est, virtutibus ſpoliatus adiutorem ſuum amiſit.

Item peccatum	*Deum damnificat,*
	Angelum defraudat,
	Hominem contriſtat.

¶Primum patet: quia animam aufert, quá proprio ſanguine redemit, & deum de domo propria expellit. Secundum patet: quia angelus fraudatur illo gaudio, quod de gloria iſtius habiturus eſſet, ſicut dicit Auguſtinus quòd vnuſquiſque tantum ibi gaudet de bono alterius, ſicut ſi eſſet in ſeipſo. De tertio, notá quòd peccatū iuſtius nocet hominibus in mundo per vnius adiutoris amiſsionē. Eccleſia enim eſt vt caſtrorū acies ordinata. Cant. 6. Itē nocet his q ſunt in purgatorio per ſuffragiorū diminutionē. Itē illis qui ſunt in inferno per ignis augmentationem: quia nō min⁹ ardet, q cū multis ardet, imò pl⁹, qa materia ignis augmētatur.

Item pec-

Item peccatū { *In præterito de paradiso expulit,* / *In præsenti omnia mala inducit,* / *In futuro iudicio hominē confundit.* }

¶ De primo, patet Genes. 3. De secundo, Greg. Quicquid patimur, peccata nostra meruerūt. Igitur si odimus illū qui interficit patrē nostrum magis est odiendū peccatū quod mortalitatē inducit, & omnes parētes nostros interfecit. Gen. 2. Quacunq; hora comederitis moriemini, Imò Christum occidit peccatū. Vnde 1. Pet. 2. Qui peccata nostra pertulit in corpore, scilicet super. De tertio, Apostolus Hebr. 4. Omnia nuda & aperta sunt. Dan. 7. Antiquus dierum sedit.

GVLA fugienda est } *quia* { *Deijcit,* / *Idololatriā inducit,* / *Spiritualia bona contemnit.* }

¶De primo, exemplũ in Adam qui propter cibum vetitum deiectus est de Paradiso. Genes. 3. De scđo, Exodi 32. Sedebit populus máducare, &c. Apostolus Philip. 3. Quorũ deus vẽter est. De tertio, exemplũ in Esau. Genes. 25.

Item gula { *Diabolo domum præparat,* / *Spiritum grauat,* / *Seruum contra se armat.* }

¶De primo, Matth. 8. Mitte nos in porcos. Item exemplum in dialogo de illa quę comedit dęmonem in lactuca. De secũdo, Luc. 21. Videte ne grauentur corda vestra crapula & ebrietate. De tertio, Prouerb. 29. Qui delicatè nutrit seruum suum. Eccles. 33. Virga & cibus & onus asino, &c.

Itẽ gula { *Luxuriam inducit,* / *Homicidia et Acediã malã facit,* / *Bursam vacuam reddit.* }

¶De primo, Apost. Ephes. 5. Nolite inebriari

inebriari vino in quo est luxuria. Exemplum in Loth, Genes.19. De secundo, Exemplum in Ioanne Baptista, & filijs Iob, & Aman, qui omnes in conuiuijs perierunt. De tertio, Salomon Prouerbiorum 21. Qui amat pinguia, non ditabitur.

Item gula inducit mortem { *Naturæ,* / *Culpæ,* / *Gehennæ.*

¶ De primo, Genes.2. Quacunque hora comederitis moriemini. De secundo, Apost.1. Timoth.5. Vidua viuens in delitijs mortua est. De tertio, Genes.41. Septem boues, septem anni sunt, &c. Esa.17. Attenuabitur gloria Iacob, & pinguedo carnis eius emarcescet. Vnde quidam in Vitis patrum afflixit se in sole propter cucumerem quem concupiuit. Species huius quinque sunt. Vnde versus,

Præ, propriè, lautè, nimis ardēter, studiosè.

EBRIETAS { *Hominem maledicit,* *Aeternã sitim inducit,* *Apostatare facit.* }

¶De primo, Esa.5. Væ qui surgitis mane ad ebrietatẽ sectandã, &c. De secundo, Luc.16. Mitte Lazarũ vt intingat extremũ digiti sui in aquã, ac refrigeret linguã meã quia crucior hic. De tertio, Eccle.19. Vinũ & mulieres apostatare faciunt.

REMEDIA gulæ { *Spiritualium ciborũ frequens sumptio,* *Futuræ carnis cõsideratio,* *Aeternæ cœnæ meditatio.* }

¶De primo, Deuteron.8. Nõ in solo pane viuit homo. Vnde quidam in Vitis patrũ propter diuina colloquia ciborum sunt obliti sumptionem. De secundo, Eccles.10. Cùm moritur homo hæreditabit serpentes, bestias & vermes. Peccator enim tres habet hæredes. Amici nanque auferunt res, diabolus animam, vermes corpus. De

tertio,

tertio, Lucæ 14. Quidam homo fecit cœnam magnam.

LVXVRIA fugienda est } *quia* { *Placet dæmonibus, Displicet angelis, Deo est contumeliosa, Proximo iniuriosa.*

¶ De primo, Iob 40. Behemoth dormit in locis humẽtibus. De secũdo exemplũ in angelo qui obstruxit aures. De tertio, quia templũ dei inquinat. Apost. 1. Corint. 6. Qui autem fornicatur, in corpus, &c. Itẽ quia sponsam Christi violat. Apost. 2. Corint. 11. Despondi vos vni viro virginem, &c. De quarto, quia proximũ scandalizat. Oseæ 5. Facti estis quasi laqueus speculationi, & quasi rete spansum subter montem Thabor. 2. Reg. 12. Non recedet gladius meus de domo tua. Hoc

E vj dici-

dicitur ad Dau id propter Barſabeæ.

Item luxurioſis { *Pars viliſsima datur,* / *Mens infatuatur,* / *Chriſtus de corde repellitur.* }

¶De primo, Gene. 3. Quia obediſti voci vxoris tuæ plus quàm meæ, maledicta terra, &c. De ſecundo, Oſeę 4. Vinum & ebrietas auferunt cor. De tertio, exemplum de monacho qui filiam ſacerdotis idolorum voluit accipere vxorem. Matth. 6. Non poteſtis deo ſeruire & mammonæ. Item: Vulpes foueas habẽt. ibidem 8. ¶Item in peccato luxuriæ delinquitur tripliciter, corde, ore, & pectore.

Corde, per { *Cognitionem,* / *Delectationem,* / *Conſenſum.* }

¶Hæc tria ſignata ſunt Gen. 3. Per ſerpentem, mulierem, & virũ. De primo, Iob 31. Pepigi fœdus cum oculis meis. Et quidam dixit in Vitis patrum

mulieri

mulieri roganti, quòd haberet sui memoriam, rogo deũ vt auferat memoriã tui à me. De secũdo, Gene. 3. Ipsa conteret caput tuum. De tertio, Ierem. 9. Intrauit mors per fenestras, &c.

Item ore tripliciter delinquitur, scilicet { *Turpiter,* / *Cum turpibus,* / *De turpibus.*

¶ De primo, Psal. Pone domine custodiã ori meo. De secundo, Eccle. 9. Colloquium eius sicut ignis exardescit. Exemplum Gene. 39. De Ioseph. De tertio, Psal. Qui loquitur iniqua, nõ direxit in conspectu oculorũ meorum. Talis similis est scrophæ, quæ semper rostrum ponit in stercore.

Itẽ opere delinq̃tur { *Ipso facto,* / *Intuitu incauto,* / *Tactu inordinato.*

¶ De primo, Exodi 20. Non mœchaberis. De secundo, exemplum in Dauid, Bersabeæ, & Ioseph, Iudith, & Susanna. De tertio, Ecclesiast. 23. Qui

tangit picē, inquinabitur ab ea. Eiusdem 26. Qui tenet eam, quasi qui apprehendit scorpionem.

REMEDIA huiꝰ pcti sunt { *Mortis extrema cogitare,*
Occasiones fugere,
De se nonnimis psumere.

¶De primo, Eccles.7. Fili mi, memorare nouissima tua, & in ęternum non peccabis. Hiero. Facile cōtemnit omnia, qui se semper cogitat moriturum. De secūdo, Apost.1. ad Corin 6. Fugite fornicationem, &c. nam contra alia vitia pugnandum est, istud tantum fugiendum est. De tertio, nota quomodo Dauid cecidit sanctissimus, Salomon sapientissimus, Sampson fortissimus.

Itē remedia sunt { *Frequens occupatio,*
Carnis mortificatio,
Tētatiōis repugnatio.

¶De primo, Eccle.11. Malitia vnius horæ obliuionem faciet luxurię magnę, &c. Item de secundo, 2. Reg.11. Fa-

ctum est eo tempore quo reges solent ad bella procedere, &c. Matt. 17. Hoc genus dæmoniorum non eijcitur nisi in oratione, & ieiunio. Hiero. Non sanat oculum quod sonat calcaneũ. De tertio, Iaco. 4. Resistite diabolo, & fugiet à vobis. De hoc nota exemplũ in Vitis patrum, de illo qui impugnabatur à spiritu fornicationis, & sæpius veniẽs ad senẽ non est liberatus. Tandem seni ostensa est illius negligentia: quia quando dęmones ludebant corá ipso in specie diuersarum mulierum, ipsis condelectabatur plus debito. Itẽ de illo qui accepit carnes putridas illius mulieris de qua tẽtabatur, & possint in cella sua. Item de monacho qui fecit limosam mulierem & filiam.

PER choream { *Deum offendimus,* / *Idololatriã introducim⁹,* / *Festis iniuriam facimus.* }

¶ De primo, Exo. 32. qualiter multa millia interfecta, & tabulę tęstamẽti fractæ,

fractæ, quando coram vitulo cœperũt ludere. Secundum patet, quia processiones soli deo exhibendæ sunt, & isti diabolo faciũt, vel hirco pro quo chorizant. De tertio, Aug. dicit, Melius est in dominicis diebus orare, quàm chorizare, vel choreas ducere. Exod. 20. Memento vt diẽ sabbati sanctifices, id est, te sanctũ facias in eo, scilicet orando, bonis operibus vacando, non deũ impugnando.

Itẽ per choreã { *Exercitus diaboli contra deum congregatur,* / *Proxim⁹ scãdalizatur,* / *Miseria præsens non attenditur.* }

¶ De primo, 1. Machab. 9. Congregati sunt inimici nostri, & gloriantur, tot autem gladij sunt ibi, quot mulieres ornatæ. Hierony. Species mulieris gladius igneus est. De secũdo, Mat. 18. Qui scandalizauerit, scilicet vana audiendo, stulta loquendo, nociua tangendo.

gendo. De tertio, Eccles. 11. In die bonorum ne immemor sis malorum, scilicet præteritorũ quæ recolimus, præsentium quæ sentimus, futurorũ quæ timemus.

Itẽ chorizatores { *Mendaces se ostẽdũt,* / *Impios se faciunt,* / *Sacramenta Ecclesiæ contemnunt.* }

¶Primũ patet: quia cõtra illã promissionem faciunt, Abrenũcio sathanæ, &c. De secundo, Psal. In circuitu impij ambulant. Tertium patet, quia baptismalẽ innocentiam amittũt, confirmationis signum deponunt, Eucharistiam quàm sumpserunt paulò antè contẽnunt, & sic de alijs sacramẽtis, scilicet pœnitentia, extrema vnctiõe, &c.

Item istorum { *Passus omnes numerãtur,* / *Gaudiũ in tristitiam vertetur,* / *Vita tẽporalis breuiabitur.* }

¶De primo, Iob 13. Vestigia pedum

meorum

meorũ considera. De secundo, Luc. 6. Vę qui ridetis, quia flebitis. Esa. 3. Erit pro zona funicul⁹. De tertio, Apost. 1. ad Corin. 11. propter quod multi inter vos infirmi & dormiunt multi.

AVARVS { *Naturæ contrariatur,* *A Domino maledicitur,* *Scelestus demonstratur.* }

¶Primum patet: quia creaturæ se communicant, quod ipse nõ facit. Itẽ terram super omnia diligit quam natura infirmam ordinauit. De secundo, Esa. 5. Vę qui coniungitis domum ad domum. Aug. Maledictus dispensator auarus, cuius largus est dominus. De tertio, Eccle. 10. Auaro nihil est scelestius: dat enim Christum pro denario. Vnde quantum ad hoc, peior est Iuda.

Item auarus est iniquus { *In Deum,* *In seipsum,* *In proximum.* }

¶Primũ patet: quia deũm suis dans impugnat. Secundum patet: quia transeundo

secundo maria & alpes seipsum euiscerat. Tertium patet: quia proximũ pro eleemosynarum subtrãctiõe iugulat. De primo, Psal. Retribuãt mihi mala pro bonis. De scđo, Ioan. 4. Impij laborauerũt, & alij in labores eorũ introierunt, scilicet raptores vel mali filij. Vnde diuitias quas ipsi acquirũt cũ labore, possidẽt cum timore, amittunt cum dolore. Isti similes sunt araneæ quę faciendo telã vt muscas capiat, seipsam euiscerat. De tertio, Ambro. Pasce fame morientẽ: qđ si nõ pauisti, occidisti: & hoc ideo, quia in necessitate oĩa sunt communia.

Itẽ auaritia { *Introitũ paradisi claudit,*
In infernũ demergit,
Idololatrã hoĩem cõstituit. }

¶ De primo, Mat. 19. Facilius est camelum per foramen acus, &c. De secundo, August. Naufragium fugies, & plumbum amplecteris. Vnde Socrates magnam massam pecuniæ proiecit

in flu-

in fluuium, dicens: Mergam te, ne demergas me. Item tertium patet: quia dat fidem auaris, spem & charitatem pecuniæ, quibus in deũ debemus moueri. Apost. Ephe. 5. Auaritia est idolorum seruitus.

Item amor pecuniæ { *Dominum interficit,* *Doctrinam contemnit,* *Cæcitatẽ spiritualẽ inducit.*

¶De primo, habemus exemplum in Iuda. De secundo, nota quòd Christus docuit nos auaritiã declinare verbo, & exemplo, Verbo, Mat. 5. Beati pauperes spiritu. Item exẽplo, Mat. 8. Vulpes foueas habent. Lucæ 2. Inuenietis infantem pannis inuolutum. De tertio, exemplum Tob. 2.

Item auaritia { *Hominem captiuat,* *Hominem inquinat,* *In homine oĩa vitia parat.*

¶De primo, Glos. super lętatus sum, Amor temporaliũ fastus est pennarũ cœlestium siue ęternarum. Apost. 1. ad Timoth.

Timoth. 6. Qui volunt diuites fieri, incidunt in laqueũ diaboli. De secũdo Oseæ 2. Vt quid aggrauant contra se densum lutũ? Exo. 1. In luto & latere. De tertio, primo ad Timoth. 6. Radix omnium malorum cupiditas, &c. Ex hac enim sequũtur oppressiones. Sen. Quietissimè viuerent homines, si hæc duo pronomina tollerentur, meum & tuum. Item sequuntur lites. Exemplũ habes in Abraham & Loth. Gene. 13. Item ex hac sequuntur gula, luxuria, inuidia, superbia, &c.

Item auaritia	*In seruitutem redigit,* *In terram mentem figit,* *Insatiabilem facit.*

¶ De primo, Eccle. 10. Pecuniæ obediunt omnia. Sed difficile est tali dominæ seruire, quæ facit famulam mori fame. Si quis seruit auaritiæ non audet ad sufficientiã comedere. De secũdo, Gene. 3. Supra pectus tuum gradieris. Talis cõparatur talpæ. Sed nota, leuia

tendunt

tendunt sursum. Vnde pauperum est cœlum: quia in vltima sponda dabitur illis, quibus primo nõ fuit datum. De tertio, Eccle. 5. Auarus nõ implebitur pecunia. Vnde cõparatur hydropico, & sacro pertuso, & inferno qui nunquam dicit Sufficit, & mari, cui oĩa influũt, & tamẽ nõ redũdat. Hiero. Auaro tam deest quod habet, quàm quod non habet. Vnde accidet ei sicut cani, qui voluit in aqua vmbram carnis capere, & illam quã habuit amisit.

Vsurarius { *Rem mortiferam sitit,* / *Magnum pretium negligit,* / *Expensas super nobile pignus recipit.* }

¶ De primo, Iob 20. Diuitias quas deuorauit euomet. Vnde comparatur sanguisugæ. De secundo, Aug. Fœnerare, & centuplum accipies. Idem. Vis esse optimus mercator, egregius fœnerator? da quod nõ potes retinere, vt consequaris quod non potes amittere.

Bernar-

Bernardus. Optimus mercator qui nil suorũ sibi preferendum putat. Itẽ tertiũ patet, quia recipitur super animam.

Itẽ vsurarius { *Viã paradisi sibi obstruit, De aqua ignem accendit, Proprios filios occidit.* }

¶Primum patet, quia cum arcta sit via quæ ducit ad vitam, Matth. 7. Ipse tamẽ magnum pondus super se ponit. De scđo, Eccles. 3. Aqua extinguit ignem. Ita eleemosyna. Igitur cum quo deberet ignem extinguere: ignem accendit. De tertio, Oseæ 9. Ephraim ad occisionem filios suos ducit. Vnde in inferno pater filio maledicit, & ecõuerso: quia vterque potest alteri causam damnationis imponere. Eccle. 41. De patre impio cõquerũtur filij, quoniam propter illum sunt in opprobrio.

Itẽ vsurarius { *Naturæ ordinẽ peruertit, Requiem & lucẽ vendit, Festa sanctorũ contemnit.* }

¶Primum

¶Primum patet, quia natura eſt vis inſita rebus ex ſimilibus ſimilia procreans: ipſe autem ex auena facit triticum, & ſui numi frumentum pariũt, & hoc ſingulis diebus. De ſecundo, Ezech.7. Qui vendit ad id quod vendidit non reuertetur, ergo vſurarius luce perpetua carebit. Nõ ergo cãtetur ei Requiẽ æternam. Vendit & tempus quod cõmune eſt omnibus. De tertio, Habemus quod colligẽs ligna ſabbato mortuus eſt. Num.15. Pręterea omnes ſancti derelinquent eum in die iudicij, quorũ dies vendidit.

Item vſurarius
- *Legem triplicem transgreditur,*
- *Vix ab hoc vitio compeſcitur,*
- *Diabolo aßimilatur.*

¶De primo, Gene.3. In ſudore vultus tui, &c. Sed iſte ſine labore vult comedere. Pſal. In labore hominum non ſunt. Item facit contra illud Deut. 23.

Non

Non fœneraberis fratri tuo, sed alieno. vnde quantum ad hoc peior est Iudæo. Secundum patet, quia vix restituit. vnde peior est inferno, qui aliena in passione domini restituit. Iste autē passioni domini nil restituit, imò prædicationē eius fugit, sicut bufo odorē floris vinearū. Item ipse peior est Iuda qui xxx. denarios restituit. Tertium patet: quia sicut diabolus non dormit, ita nec iste, quantum ad lucrū. Ex quo igitur vsurarius nocte & die ad infernum tendit, non est mirū si citius peruenit. Itē diabolus aliena rapit, & est astutus in lucro animarum, sic & ille.

Itē vsurarius { *Plura peccata simul in diuersis locis perpetrat,*
Plus quàm latro spoliat,
Stultum se esse demōstrat. }

¶Propter primū comparatur grandini, quæ ꝓpter suam dilationē simul in diuersis locis nocet: vnde quantum

F ad hoc.

ad hoc peior est alijs peccatoribus. Ex quo ergo rustici pulsant contra grandinem, multò fortius pulsare deberēt adueniente vsurario. Quia cùm grando percutit fructus in campo, percutit & fruges: iste verò pertulit ex arca frumentū, denarium de bursa, lectum de dorso, pallium de collo. Secundū patet: quia lachrymas & sanguinē pauperum deuorat. Esa.9. Vestimentum mistum sanguine erit in combustionē & cibus ignis. Econtra dixit *David*, 2. Reg.23. Viuit dominus, non bibā sanguinē virorū qui cū periculo hauserūt aquam. vnde peior est lupo: quia lupo sufficeret vna capra, isti nō sex porcæ. Præterea lupus tantum dentibus sed quicquid iste habet comedit, imò & homines. vnde Esa.33. Væ qui prædaris, nónne & ipse prædaberis? Itē vsurarius spoliabitur cœlo, terra, & omnibus bonis. quò ergo deueniet cum diuidetur? quia datur caro vermibus,

anima

anima dæmonibus, res parentibus. De tertio, nota qđ stultus esset qui asino suo vel iumẽto diuitias cõgregaret: sic iste facit corpori, nõ animæ. Itẽ stultus apparet: quia deũ decipere putat, cum vsurá diuersis nõibus palliet. sed nõne est ita sicut asinꝰ qui diuersimodè nominatur, & tamẽ semper est asinus.

Raptores { *In oratione non exaudiuntur,* *Preces pro eis factæ frustrabuntur,* *Pro spoliatis damnabuntur.* }

¶De primo, Esa. 1. Cum multiplicaueritis orationes vestras non exaudiam. Secundũ patet, quia lachrymæ pauperũ obsistunt. Eccle. 35. Non despicit deus preces pupillorum, imò lachrymæ viduarum per maxillam descendunt, & clamatio super deducentẽ eas, scilicet super raptorem. Eiusdẽ 34. Vnus orans, & alter maledicens, cuius vocẽ exaudiet dominus? Nihil potest obtinere in curia regũ, qui ibi multos

habet aduersarios. De tertio, Sap. 5. Tunc stabūt iusti in magna constantia aduersus eos, qui se angustiauerūt, & qui abstulerūt labores eorū.

Item raptores { *Homicidæ iudicantur,* *In iudicio damnabuntur,* *Diabolo assimilantur.* }

¶ De primo, Eccle. 34. Qui aufert in sudore panem, quasi qui fratrē suū occidit. De secundo, Esa. 33. Væ qui prædaris, &c. Gre. Qui mihi visibiliter rapit vrgēte exitu, inuisibiliter rapietur: & certè rapietur vt fur, cuius collo imponitur furtum, Thren. 1. Iniquitates meę circunuolutę sunt & ligatæ collo. Hæc attendēs quidam in Vitis patrū, qui cum cucumerem rapere voluit, in sole se afflixit. Tertiū patet, quia diabolus in cœlo rapere voluit, & in paradiso, & adhuc facit. Item diabolus affligit malos, isti autem bonos & malos. Esa. 59. Qui recessit à malo, prædę patuit. Item deferūt angelo ad custodiam

diam

diam deputato, iste non: vnde quantũ ad hoc peiores sunt diabolo.

Item rapina { *Deo est odibilis,* / *Proximo detestabilis,* / *Sibi damnabilis.* }

¶De primo, Esa. 61. Ego dominus amans iudicium, & odio habens rapinam. Eccle. 34. Qui offert sacrificium ex substantia pauperũ, quasi qui victimat filiã in conspectu patris. Secundum patet, quòd plus nocet proximo, quâm fur vel vsurari⁹: nocet enim manifestè & violenter. Item lupo comparatur qui semper viuit de alieno, imò sibi quandoque sufficit capra vna, isti nõ. Item sunt nũcij diaboli, quia perimunt homines in mundo, sicut ille in inferno: vnde eis Matt. 25. dicitur, Ite maledicti in ignem ęternum. & sequitur. qui paratus est diabolo & angelis eius. De tertio, Augustinus. Lucrum in arca, damnum in anima. Itẽ si damnabuntur qui sua nõ dant, quando sal-

uabuntur qui aliena rapiũt? Vnde potest dominus dicere: Esuriui, & nõ solùm non dedistis mihi manducare, sed quod comedere debui mihi abstulistis. & sic de alijs operib' misericordię.

Monachus proprietarius { *Furtum committit,* *Vilem se ostendit,* *Damnationem incurrit.*

¶ De primo, Iosue 7. Achòr furatus est chlamydem coccineam & regulam auream contra prohibitionẽ domini, propter quod multi sunt puniti. Item Gen. 31. Rachel furata est idola patris. Ananias & Sapphira fraudãtes de precio agri, mortui sunt. Act. 5. De scdo, Hiero. Monachus habẽs obolum, nõ valet obolũ: imò cõparãtur tales Iudę qui loculos habuit. De tertio, Act. 8. Pecunia tua tecum sit in perditionem. ita dixerunt sancti patres ad quendam sepeliendum, sicut legitur in dialogo, Greg. Vnde de porta cœli facit portã inferni: claustrum enim porta cœli est.

Genes.38. Vidit Iacob scalam,&c. & quia huiusmodi furtum est, meritò talis sicut fur suspenditur, imò vt gallus gallinaceus.

Item { *Sacrilegium committit,* / *Apostasiam incurrit,* / *Stultum se ostendit.* }

¶Primum patet: quia sacrum de sacro tollit, animas quoq; fraudat, propter quas eleemosynę datę sunt. Secundum patet: quia nō magis habere propriū potest, quàm non ire de claustro. Item molam asinariam amotá de collo iterum alligat,& in spinas quas euaserat iterato se proijcit: & luto qd' piecerat, secūdario se inquinat, vt sus lota, & canis reuersus ad vomitū, & vxor Loth respiciens retro. Lucæ. 9. Nemo mittens manum ad aratrum,&c. Tertium patet: quia cùm in naui sit, guttá haurit, vt in mari se ipsum submergat. Cùm sit in horto, sal spargit, ne herba gratiæ sibi crescat: & fontem pietatis

obstruit, ne sibi fluat. Item cùm mortuus sit mundo, timet fame mori. Item facit sua preciosiora seipso.

Lusor { *Idololatriam incurrit,*
Proximum corrumpit,
Multa bona perdit. }

¶ Primum patet: quia Haschart dominum appellat, & ipsum inuocat, & plus obedit taxillis, quàm sanctus Martinus domino: quia ille dedit tantum dimidium pallium, iste totum. Secundum similiter patet, quia conueniẽtes ad ludũ ad similia incitantur. Personæ quę locant taxillos, asserem, & lumen, omnes peccãt, imò porrigunt illis gladium, vt se interficiant. Tertium patet: quia perdit tempus, gratiã & gloriam, diabolus autem nunquam perdit. Ad minus enim lucratur duas animas.

Item lusor { *Maledictionem incurrit,*
Plura peccata committit,
Stultum se ostendit. }

¶ De pri-

¶De primo, Esaiæ 65. Maledictus puer centum annorũ. Secundũ patet: quia ibi sunt periuria, vituperia, maledictiones, iræ, rixæ, homicidia, mendacia, auaritia, furta, scandala, blasphemiæ. Vnde tales quandoque puniuntur, sicut quidam qui iurauit per oculos dei, & suus exilijt. Item quidã voluit sagittare deum, & cruẽtata sagitta redijt. Tertium patet, quia illum ordinem peruertit. Eccle. 3. Est tẽpus flendi, & tempus ridendi. Nota exemplũ in Barlaam de quatuor gladijs.

Acedia fugienda est, ne { *Præceptum domini negligamus,* / *Maledictionem incurramus,* / *A creaturis cæteris discrepemus.* }

¶De primo, Gene. 3. In sudore vultus tui. De secundo, exemplũ de ficu quam dominus maledixit, quia folia tantum habuit. De tertio, nota quod

exemplũ debemus sumere in corporibus inanimatis, sicut in herbis & arboribus, quę licet in hyeme sint nuda, tamen virtutem suam seruant, & tempore suo redeunt ad consueta. Item in corporibus sensibilibus. Prouer. 6. Vade ad formicá ô piger. Itẽ in rationabilibus. August. O si tales essemus amatores vitæ permanentis, quales illi sunt vitæ fugientis. Idem: Inquietum est cor nostrũ, donec requiescat in te.

Item acedia fugienda est
- *Vt denarius diurnus recipiatur,*
- *Ne tempus amittatur,*
- *Ne vita temporalis succidatur.*

¶De primo, Matth. 10. Ite & vos in vineam meam. De secundo, Bern. Nihil preciosius tempore. hoc ideo dicit: quia breui hora potest quis acquirere veniam, gloriam, & gratiá, & sequitur in authoritate. Sed heu nihil vilius reputa-

putatur. Dicunt homines, Venite, ducamus tempus, cum breue sit. De tertio, Luc. 13. *Succide illam, vt quid etiã terrã occupat?* Dignũ est, vt inutiliter vitã expendẽs, vitã amittat.

Item acedia fugiẽda est { *Vt futuram famem præueniamus,* / *Ne expectantẽ Deum contemnamus,* / *Ne cœli gloriã negligam⁹.*

¶ De primo, Apost. 2. Corin. 9. Qui parcè seminat, parcè & metet. Pro. 20. Propter frigus piger arare noluit. De secundo, Esa. 5. Expectaui vt faceret vuas, & fecit labruscas. De tertio, exemplũ in fatuis virginibus. Mat. 25. Itẽ, qui non mercatur in nundinis, postea non habebit. Item qui propter pigritiã nõ extendit manũ ad recipiendã gratiã, postea nõ habebit gloriã.

Item acedia { *Deo displicet,* / *Diabolo placet,* / *Homini nocet.*

¶De primo, Apoc.3. Vtinam frigidus esses, aut calidus: sed quia tepibus es, & nec frigidus nec calidus, incipiã te euomere ex ore meo, &c. displicet autẽ deo, quòd in luto iacens propter pigritiã nõ vult surgere, & in igne concupiscentiæ, & in stillicidio præsentis miseriæ. De scđo, Matth.8. Mitte nos in porcos: & quum porcus mactandus est, permittitur in quiete pinguescere. sed stultus est, qui propter pulchram viam tendit ad mortem. Exemplũ de duobus socijs in Barlaam. De tertio, Pro.24. Per agrũ pigri hominis transiui, & per vineã viri stulti, & ecce totũ repleuerant, &c. Nota quòd aqua corrumpitur ex quiete, & ferrũ rubiginẽ contrahit. Aug. Differebam verè in te, & non differebam in me mori.

Item acediosus { *Hostem contra se armat,* / *Diabolo locum parat,* / *Tẽtãdi fiduciã præstat.* }

¶Primũ patet: qui corpus per quietem nu-

tem nutrit, lasciuire facit. 1. Pet. 5. Sobrij estote, & vigilate, quia aduersari⁹ vester diabolus tanquam leo rugiens circuit quęrens quem deuoret. De secundo, Hiero: Semper aliquid operis facito vt te diabolus inueniat occupatũ. Est puluinar diaboli otiosus homo. Nota quòd patellam vacantẽ libenter petunt vicini nõ occupatam: sic & diabolus. Item muscæ libenter incidunt ollæ tepidæ, non feruidæ. De tertio, dixerunt sancti in Vitis patrum, quòd monachum operantem vnus dæmon impulsat, otiosum innumeri: Est enim otiosus homo quasi vrbs absque murorum ambitu, & sicut signum positũ ad sagittã, & quasi cera subitò liquescens ad ignem.

Item { *Deum à se elongat,*
Dæmonum pœnis se sociat,
Stultum se esse demonstrat. }

¶De primo, Iob 28. Non inuenitur in terra suauiter viuentium. De se-

cundo, Psal. In labore hominum non sunt. Tertium patet, quia metere vult, & non seminare. Item languens & paralyticus, & claudicás non quęrit medicum, sciens se esse in aquis, non mouet manum: vincula non vult per pigritiam soluere.

Item nimis est acediosus qui { *Furem fodientem parietē non repellit,* / *Se receptaculum sordium facit,* / *Tonitrua audiens nō surgit.* }

¶ De primo, Mat. 24. Si sciret pater familias qua hora fur veniret. Mors fur quotidie tollit vnum asserē, id est, vnum diem. Exemplum in Balaam de vnicorne. Sen. Incertū est quo loco te mors expectet, ideo tu illā in omni loco expecta. De scđo, Bern. Omnium tentationum sentina est otium: nam occasio est luxuriæ. 2. Reg. 11. Factum

est co

est eo tépore quo solent reges ad bella procedere,&c. Item nugarum. Athenienses ad nihil vacabát,nisi,&c. Item curiositatis 1.ad Timot.5. Discũt circuire domos. De tertio, Cant.5. Vocaui, & non respondit mihi. Tonuit autem Christus in prędicatione,& tonabit etiam in die iudicij.

Item piger est qui { *Ad cœlum non scandit,* / *Stercora de oculo non eijcit,* / *Iaculum de vulnere non extrahit.* }

¶ De primo,Matth.11.Regnum cœlorum vim patitur,sed tardè perueniret ad locum mouens vnum pedẽ hodie,per annum alterum:sic & illi quorum motus est pes intellectus,sed non affectus. De secundo, exemplum in Tob.2. Matt.7.Eijce primum trabem de oculo. De tertio,cãtamus: Peccata mea domine sicut sanguis,&c. Stultus est qui vulnera non pręcauet arma sumendo.

mendo. Boëtius: Talia tibi consulueramus arma, quæ nisi prior abiecisses inuicta de infirmitate tuerentur.

Indeuotio nascitur ex { *Remorsu conscientiæ,* *Cibi spiritualis esuriε,* *Vitio superbiæ.* }

¶De primo, Aug. Palato non sanô pœna est panis qui sano, &c. & ocūlis ægris odiosa lux, quę puris, &c. De secundo, Psal. Aruit cor meū, q̃a oblitus sum comedere panē meū, &c. Isti semper sunt in pascuis & macilenti manēt & hoc ideo: quia tædium habēt terere aromata & applicare olfactui. De tertio, 2. Reg. 1. Montes Gelboë, nec ros, nec pluuia veniant super vos, Isti semper iuxta ignem frigidi manent: quia inter ipsos, & solem iustitiæ ponitur mons superbiæ.

Item indeuotio nascitur ex defectu { *Timoris,* *Amoris,* *Occupationis.* }

¶De pri-

¶De primo, Ecclesiast.7. Qui timet deum, nihil negligit. Est enim timor domini, quasi stimulus agitans. De secundo, Gregorius. Qui amat ardentius, currit velocius, & peruenit citius. Charitas est ignis mobilis, & anima spiritualis subleuans hominem, & reddens agilem. Tertium patet, quia aqua ex quiete putrescit, & ferrum rubiginem contrahit.

Desperatio { *Deo displicet,* / *Dæmonibus placet,* / *Homini nocet.* }

¶De primo, Hiero. Magis offendit Iudas quòd se suspendit, quàm qđ deum tradidit. Secundum patet: quia homo per desperationem efficitur similis diabolo. De tertio, Prouer.24. Si desperaueris lapsus, in die angustię minuetur fortitudo tua. Nota, nimis arctum haberet cor, qui timeret mori fame, si mundus plenus esset panibus.

Sic qui

Sic qui desperat, cũ misericordia domini plena sit terra. secundum Psalm.

Itẽ talis { *Infinito finem ponit,*
Fõtẽ misericordiæ Dei obstruit,
Deum mutabilem credit. }

¶ De primo, Augustinus. Deus est inter omnia non inclusus, extra omnia non exclusus: quanta autẽ dei est maiestas tanta & bonitas. Vnde idem, Ingenti libertate atque vbertate replet omnes creaturas pro capacitate earum. De secundo, Ans. O æternum & incessabile clarum & dulce profluuium, cuius vnda sine ortu, profundum sine fundo, cuius altitudo incircunscriptibilis, cuius puritas imperturbabilis. Cantic. 4. Fons hortorum, puteus aquarum. De tertio, nota quòd iste credit deum nunc crudeliorem, quàm quando latronem saluauit, Mariam Magdalenam, Paulum, Petrum, & deprehensam in adulterio.

Item remedium desperationis est consideratio { *Dominicæ passionis,* *Diuinæ veritatis,* *Misericordiæ virtutis.*

¶De primo, Bernar. Duplici ratione debetur vita æterna, scilicet filiali hæreditate, & meriti virtute: ideo vnum sufficit, aliud mihi reliquit. Sic respondit diabolo volenti eum in desperationem ducere. Item desperás vilipendit passionem Christi, quasi non sufficiat delere peccata. De secundo, Ezech. 33. Quacunque hora peccator, &c. Item: Viuo ego, dicit dominus, nolo mortẽ peccatoris. Nota, quòd peccator dicitur magnus propter peccatorum magnitudinem vel multitudinem. Contra hoc misericordia dei magna est, & multa. Psal. Miserere mei deus, secundum magnam misericordiã tuam, &c. Tanta verò dei est misericordia, quòd geome-

geometrici nequeunt menſurare eius magnitudinem, nec arithmetici poſſent numerare eius multitudinẽ. Anſelmus. Quantò deus maior eſt homine, tantò mea malitia inferior eſt bonitate eius. De tertio, Dixit beatus Martinus ad diabolum, Si adhuc ageres pœnitentiá, conſequereris veniá.

FERVOR indiſcretus aufert.
- *Corpori boni operis effectum,*
- *Spiritui affectum,*
- *Deo honorem diuinũ.*

¶ Primũ patet: quia arcus nimis tenſus frangitur. Exemplum de illo qui propter nimiá feſtinantiá fregit ollas. De ſecundo, Prouer. 10. Qui feſtinus eſt pedibus, offendet. Nota quòd periculoſa eſt infirmitas, quę eſt ex calore. Item peius eſt equũ habere inter hoſtes ſine calcaribus, quàm cum calcaribus. Tertium patet, quiá aufert deo debitum ſacrificium, quia ſine ſale. Itẽ

quia

quia magistrum scilicet Christum, volunt excedere: & eius obsequium fuit rationabile. Rom. 12. Rationabile obsequium vestrum. sis ergo animal findens vngulam.

Item tales { *Diurnum bonum breuiter destruunt,* / *Arma nimis ponderosa sumũt,* / *Vanam gloriã in se nutriunt.* }

¶ De primo, Psal. Fortitudinẽ meã ad te custodiam, &c. Nota cum equo subtrahitur auena, facit malam dietã. Eccl. 33. Virga, & onus, & cibus asino. De secũdo, exemplũ de Dauid quando debuit pugnare. Nota nauis nimis onerata submergitur. De tertio, Bernardus. Quæ maior superbia, quàm quòd vnus homo toti congregationi iudicium suum præferat, tanquam solus habeat spiritum dei.

IRA { *Imaginem Dei dißipat,* / *Hospitium Spiritussancti turbat,* / *Execrabilem se demonstrat.* }

¶ De pri-

¶De primo, Aug. Mãsuetudo imaginem dei in nobis seruat, qui semper tranquillus est: sed ira dissipat, & multis virtutibus priuat. De secũdo, Gre. Dum ira animum pulsat, Spiritui sancto hospitium suum turbat. Eccle. 27. Furor & ira vtraque execrabilia sunt. & dicit Gloss. interlin. in cõspectu dei.

Item ira { *Diabolum introducit,* / *Se deum ostendit,* / *Templum Dei incendit.* }

¶Primum patet, quia sicut in pace factus est locus dei: sic in ira locus diaboli. Secundum patet, quia vindictam quæ deo seruãda est, sibi vsurpat. Rom. 12. Mihi vindictam & ego retribuam. Vnde quidam in Vitis patrũ. Domine, non es nobis necessarius. De tertio, Psal. Incenderũt igne sanctuariumtuũ. Ioëlis 1. Ignis comedit speciosa deserti. Isti sunt similes draconi qui vomit ignem.

Item ira

Item ira { *Excæcat,* *Captiuat,* *Mortificat.* }

¶De primo, Act. 7. Domine, ne statuas illis hoc peccatum, quia nesciunt quid faciunt. Idem dixit Christus. De secundo, Luc. 6. Dimittite, & dimittemini, &c. De tertio, Iob 5. Virum iniustum interficit iracundia, & furiosi solent se occidere. de his Aug. Qui per corpus suum mittit gladium vt lædat tunicam alterius: talis primo deberet vindicare in seipso, quia se occidit.

Item talis { *Iudiciũ extremum præuenit,* *Aures Dei sibi claudit,* *Infirmum se esse ostendit.* }

¶De primo, Apost. 1. Corin. 4. Nolite ante tẽpus iudicare: talis vult esse actor & iudex in eadẽ causa. August. Dicit malus, domine occide malum. Respondet tibi deus, Quem vestrum: imò sic orando facis te iudicem, & deũ

vis esse

vis esse tortorem, quod est officium diaboli. De secundo, Eccle. 28. Homo homini reseruat iram, & deo quærit medelam. Item Luc. 7. Duo debitores erant cuidam fœneratori, &c. Tertiū patet, quia ira tremere facit hominem sicut febris mouens hominem decies in die. Vnde talibus infirmis potius est miserandum, quàm irascendū. Vnde vngendi sunt consolationibus, & non mortui lacerandi, sicut domus.

Item iracundus { *Seipsum perdit,* / *Stultum se ostendit,* / *Bonū sibi malum facit.* }

¶ De primo, Luc. 21. In patiētia vestra possidebitis animas vestras. Prouerbiorum 16. Melior est patiens viro forti. Ibidem: Melior est patiens expugnatore vrbiū. *Sancti* temporalem pœnam lucrum putant, quia per hanc ęternam euadere non ignorát. Secundū patet, Quia aufert tibi palliū bonæ famæ,

fame, da tunicam innocentię. Tertium patet, quia talis auro tribulationis obruitur, & fornace tribulationis annihilatur.

Per guerras siue bellum { *Fraternitas violatur,* *Maius periculum non praecauetur,* *Regnum animae desolatur.* }

¶ Primum patet, quia sumus omnes fratres, & deus pater noster est. De secundo, nota quod minores guerrę sedeát ꝑpter maiores quæ imminét, scilicet ꝑpter mundũ, carné, & diabolũ. De tertio, Matt. 12. Omne regnũ in se diuisum desolabitur.

Item per has { *Beatitudo amittitur,* *Peccatum incurritur,* *Diabolus in extremis inuitatur.* }

¶ De primo, Matth. 5. Beati pacifici. De scđo, nota quod ex talibꝰ sequũtur rapinę & incendia. Innocentes opprimũtur, & pauperes. De tertio, Pro. 7.

Semper iurgia quærit malus, angelus aũt crudelis mittetur cõtra eum.

Peccatum incendij { *Spirituisancto cõtrariatur,* / *Diabolo aßimilatur,* / *Stultum monstratur.*

¶ Primum patet, quia puræ malitię est, nec quicquã excusatiõis habebunt in iudicio, cùm enim dominus improperabit in iudicio quibusdam, Hospes fui, & collegistis me: tũc istis dicet, qui non solùm nõ collegerunt eum, sed & expulerũt. Secundũ patet, quia diabolus nunc incendit per concupiscentiã, & in inferno per pœnã. Tertium patet, quia seipsum incẽdit, tenetur enim ad restitutionẽ. Itẽ parat sibi ignẽ ęternũ.

Homicidia { *Filium Dei occidit,* / *Gladio peribit,* / *Angelo contumeliam facit.*

¶ De primo, Matt. 23. Vnus est pater vester, deus. De scđo, Mat. 26. Omnis qui accipit gladium, gladio peribit. illo

inquam

inquam gladio, de quo Apoc. 1. Et gladius ex vtraq; parte acutꝰ exibat. Tertium patet, quia occidit eum, cui angelus est ad custodiã deputatus.

Item homicidium { *Ad Deum clamat,* / *Diabolo se aßimilat,* / *Christum inhonorat.* }

¶ De primo, Gene. 4. Ecce vox sanguinis fratris tui clamat, &c. De scđo, Ioan. 8. Ille homicida erat. Tertiũ patet ex eo, quòd naturã quam Christus assumpsit iugulat, & imaginẽ ad quam homo factus est, dissipat.

Remedia iræ sunt { *Silentij obseruatio,* / *Mollis responsio,* / *Dominicæ paßiõis recordatio.* }

¶ De primo, Prouer. 26. Cùm defecerint ligna, ignis extinguetur. Nota quòd ex collisione duorũ lapidũ elicitur ignis, sic ex amaris verbis duorum ira. De secundo, Prouer. 15. Responsio mollis frangit iram. Eiusdẽ 26. Quasi

qui cané auribus apprehẽdit, sic, &c. Rom. 12. Si esurierit inimicus tuus, ciba illũ. De tertio. Grego. Si passio domini ducitur ad memoriã. Vnde respicientes serpentem æneum.

Inuidus { *Per lumen excæcatur,* / *De vita moritur,* / *Diabolo assimilatur.* }

Primũ patet, quia ad bona proximi torquetur, vnde comparatur noctuę, quæ lumen diei non potest sustinere. Secundũ patet: quia sicut omnia munda mundis, sic omnia istis nociua, sicut febricitanti boni cibi sunt cõtrarij. De tertio, Sap. 2. Inuidia diaboli intrauit mors. Nimis esset inuidus qui vellet erui oculũ, vt alij sic fieret: sic facit diabolus, & isti per hoc quod alijs inuident, sibi magis nocẽt. Vnde nota exemplũ de inuido & auaro. Sic ergo dicit dominus, Ioann. 13. In hoc cognoscẽt omnes quia discipuli mei estis: sic potest diabolus dicere de inuido.

Item

Item inuidia { *Proximum occidit, De vuis spinas colligit, Sensus corrumpit.*

¶De primo, Gen. 27. Fera pessima deuorauit filiũ meum, hæc etiã occidit Abel, & Ioseph vendidit, nec domino Iesu Christo pepercit. vnde Marc. 15. Sciẽs quòd per inuidiam tradidissent eum. De scđo, Sen. Vtinã inuidi omniũ oculos & aures haberẽt, vt de omniũ profectibus torquerẽtur. Tertiũ patet, quia amara dulcia facit, & econuerso. Esa. 5. Vę qui dicitis bonũ malũ.

Item contrariatur { *Spirituisancto, Tollit bona proximi, Morem gerit perfidi.*

¶Primum patet, quia diuinitas omnia bona communicat, & bonũ hominis sibi placet, mala verò displicent. De secundo, Hugo de sancto Victore, Superbia aufert mihi deum, inuidia proximũ, ira meipsum. August. Quicquid in alio diligo, meũ facio, bonum

vel malũ. Tertium patet, quia facit vt canis mordẽs à tergo, cum cauda blanditur in facie, & sicut fur qui subtrahit occultè, & sicut perfidus homo qui lędit aliũ, qui nõ contradicit ei prius, & talis magis nocet. Gregor. Iacula quæ præuidentur, minus feriunt.

Superbia { *Diabolo aßimilatur,* / *Gloriam Dei vsurpat,* / *Perfectos impugnat.*

¶De primo, Iob 41. Ipse est rex super omnes filios superbiæ. Vnde est signum per quod diadolus suos cognoscit, sicut Christus suos per charitatem. De secundo, Esa. 42. Gloriã meã alteri nõ dabo. De tertio, Aug. Superbia etiã bonis operib⁹ insidiatur vt pereát: vnde est quasi turris Babel, ad cœlum, id est, cœlestes viros, pertingens, inexpugnabilis vt castrum in alto sitũ.

Item superbia { *Deo odibilis,* / *Proximo detestabilis,* / *Sibi damnabilis.*

¶De pri-

¶ De primo, Eccle. 25. Tres species odiuit anima mea, &c. Pauper superbus est homo respectu angeli. Secundum patet, quia subueniendum esset pauperibus de talibus quibus mulieres ornatæ sunt, quasi laqueus, & rete, & hamus & gladius & sagitta diaboli. De tertio, Apoc. 18. Quantũ glorificauit se, & in delicijs fuit, tantũ date illi tormentũ. Itẽ amittit quod expendit in huiusmodi.

Item superbia { *Bona expellit præsentia,* *Excludit absentia,* *Falsificat omnia.* }

¶ De primo, Greg. Superbia virtutes destruit. De scđo, 2. Reg. 1. Montes Gelboë, nec ros nec pluuia veniãt super vos, &c. De tertio, Ecclesi. 13. Qui tangit picem, inquinabitur ab ea. Est autem superbia quasi cuprum diaboli, quo falsificatur moneta Christi. Augustinus, Superbia etiam bonis operibus insidiatur, vt pereant.

Item superbia { *Auxilium Dei subtrabit,* / *Alia vitia parit,* / *Hominem deijcit.*

¶De primo, Hugo de sancto Victore: Superbia aufert mihi deum. De secundo, Eccles. 10. Initium omnis peccati est superbia, scilicet hæresis, contentionis, rapinæ, &c. vnde non venit sola, sed cum exercitu quasi regina vitiorum. De tertio, exemplum in Lucifero, & Adã. Luc. 14. Qui se exaltat, humiliabitur. Scandentes libenter cadunt, & qui se eleuát, sub ostio humili lædunt caput.

Item superbia { *Memoriã hominis annihilat,* / *A Deo elongat,* / *Deum impugnat.*

¶De primo, Eccle. 10. Memoriã superborũ. Psal. Vt perdat de terra memoriã eorũ. De scđo, nota quòd elongatio à deo est dissimilitudo, Christus aũt fugit ne fieret rex. De tertio, nota

quòd

quòd quando alia cauentur, tūc istam præcipuè exercēt homines, scilicet sacro loco, & sacro tempore.

Item superbia { *Hominem confundit,* / *Apostatam facit,* / *Ordinem Dei peruertit.* }

¶ De primo, Esa.3. Erit ꝑ zona, &c. De scđo, Eccle.10. Initiū superbię hominis, apostatare à deo, q̄a votū istud trāsgreditur, Abrenūtio satanę. De tertio, Eccles.33. Est tēpus flēdi, & tēpus ridendi. Pręterea isti ancillā ornāt, dominā nudāt. Prætęrea mulieres cōtra naturæ ordinem cornua sibi faciūt, & caudas. In Vitis patrū, quomodo diabolus equitauit super cauda talis.

Item superbia { *Hominem decipit,* / *Scandala tendit,* / *Stultitiam facit.* }

¶ De primo, Matth.23. Sepulchra dealbata. De scđo, nota mulieres videntes hoc, inuidēt, & quærūt similia,

r& maritis suis sunt molestę, vt vestiantur, permittentes eos fieri vsurarios. Psal. Iuxta iter scandalum posuerunt mihi. Tertium patet, quia magna pro paruis vendunt, scilicet laude. Itē stultus esset qui iudicaret equū suū ornatum felle. Itē tales plus laborāt vt oculos hominū reficiāt, quàm suū ventrē.

Item superbia { *Inflat,* *Captiuat,* *Damnat.*

¶ De primo, Sap. 4. Dirumpet illos inflatos. Nota, inflati non possunt currere: ita nec isti ad regnū cœlorū. De scdo, nota quòd aues cum magnis pedibus capiuntur de facili cum laqueis. Item isti capillos nutriūt, & vestes multiplicāt, vt teneri posśint à diabolo.

Item isti offendunt { *Deum,* *Sanctos,* *Angelos.*

¶ Primum patet, quia templum dei incendūt, id est, corda intuentiū. Psal.

Incen-

incenderũt igne sanctuariũ tuũ. Item vexillũ inimici sui, id est, diaboli, põnunt in castro suo, & deponitur signũ Christi, id est, crucis. Secundũ patet, quia in festis sanctorũ se ornát. Esa. 3. In die illa auferet, &c. Tertium patet, quia clientulos angelorũ mortificant.

Superbia vestiũ reprehenditur	*Pretiositate,* *Mollitie,* *Superfluitate.*

¶De primo. Lucæ 16. Induebatur purpura & bysso. Contra secundũ, est consideratio vestiũ infernaliũ. Esa. 14. Subter te sternetur tinea. De tertio, Iac. 5. Vestiméta vestra à tineis comesta sunt: vnde perticæ clamare possunt in die iudicij, quia nimis onerabátur. Nota quòd pellis catti comburitur ne aliquis furetur, propter pulchritudinẽ ergo prædicátur vestes.

Item vestis reprehẽditur ex	*Colore,* *Forma,* *Ostensione.*

¶De primo, Esa. 13. Facies combustæ vultus eorum. Eiusdem 3. Erit pro zona funiculus, &c. De scđo, Gene. 3. Fecit eis tunicas pelliceas. nota quòd artifex dolet cuius forma alteratur, sic dominus indignari potest nobis. Contra tertiũ, quia in Christo apparuit humanitas, latuit quod nobilius fuit, scilicet diuinitas. Nota quòd circulus est signũ venditiõis vini, & frondes in capite signum venditionis equi.

Hypocrita { *Homines decipit,* / *Duplicitate viuit,* / *Diabolum se facit.* }

¶De primo, nota quòd assimilatur vulpi, & falsæ monetæ, & simulacro in horto. De scđo, Deut. 22. Nõ indueris vestimẽto quod ex lana linoque contextu est, &c. talis cõparatur simię, quę imitatur actus humanos, nõ tamen est homo. De tertio, 2. Corin. 11. Angelus satanæ transfigurat se in angelũ lucis: vnde est quasi dæmoniũ meridianum.

Item

Item hypocrisis { Animam deturpat, Spiritũ sanctum fugat, Conspectu Dei se priuat.

¶Propter primũ comparatur sepulchro dealbato, & mirũ est, quia omnia sua sunt mũda, ipse aũt turpis. Tales lauát de foris quod calic. &c. De secundo, Sap. 1. Spiritussanctus disciplinę effugiet fictũ. De tertio, Iob 13. Non veniet in conspectu eius oĩs hypocrita.

Itẽ hypocrita { A Deo maledicitur, In iudicio confundetur, Martyr diaboli efficitur.

¶De primo, Matt. 23. Væ vobis hypocritæ. Nota de scđo, quòd accidet ei sicut coruo qui accõmodauit pẽnas ab omnibus auibus: quib' ablatis, confusus stetit. De tertio, nota quòd isti portant crucẽ sicut Simon Cyreneus: vnde, ꝑpter te mortificamur tota die.

Item { Virtutes in se corrumpit, In infernum se demergit, Lupum se constituit.

¶ De primo, Luc. 12. Attẽdite à fermẽto Phariſęorũ quod eſt hypocriſis. Iſti ſunt quaſi arbores cũ folijs ſine fructu. De ſcđo, Apoc. 6. Ioannes vidit equũ pallidũ, & infern⁹ ſequebatur eũ, & qui ſedebat ſup eũ, nomẽ illi mors. Sic iſti ſunt equus pallid⁹ per ſanctitatẽ quá prætendũt. Mat. 6. Extermināt enim facies ſuas, vt appareāt hõibus ieiunātes, & mors, id eſt, diabolus eqtat eos, infernus aũt ſeqtur .i. ęterna dãnatio. De tertio, Matt. 7. Veniũt in veſtimentis ouiũ, intrinſecus autẽ ſunt lupi rapaces: quia hypocritæ ſpoliãt hoĩes.

Mala locutio { *Angelos fugat,* / *Pixidẽ Chriſti deturpat,* / *A gratia cor euacuat.* }

¶ De primo, exemplũ in Vitis patrum, de porcis qui venerunt, &c. Secundum patet, cùm enim homo communicat os ſuum, quaſi pixis Chriſti eſt. De tertio, Eccle. 20. Gratiæ ſtultorum effundentur.

Item

Itē mala locutio	*Nocet loquenti,* *Nocet audienti,* *Et illi de quo fit sermo.*

¶Primū patet, quia talis aperit inimicis suis portas castri sui. Iere. 9. Intrauit mors per fenestras. De secūdo, Iaco. 3. Lingua inquietū malū est. Propter tertium comparatur gladio & sagittę, quia nocet à remotis. Psal. Acuerunt linguas suas sicut serpentes.

Item	*Vagum reddit,* *In iudicio confundit,* *In inferno punit.*

¶De primo, exemplū in equo sine freno, & naui sine gubernaculo, & momento in statera, quod inclinatur vbi maius est pondus: sic qui de terra est, de terra loqtur. De scđo, Matt. 12. De omni verbo otioso, &c. ergo & de nociuo. De tertio, Luc. 16. Mitte Lazarū vt intingat extremū digiti sui in aquā vt refrigeret linguā meā, quia crucior in hac flāma. Apoc. 16. Cōmanducaue-

runt

runt linguas suas præ dolore. Propter hæc omnia tribus annis quidá portauit lapidē in ore, ne verbis excederet. Nota etiá exemplū de duabus mulieribus in Vitis patrū, quæ disponebant non loqui secularia.

BLASPHEMIA { *Essentialiter damnat,* / *Subito mortificat,* / *Insanū demōstrat.*

¶De primo, Matt.12. Spiritus blasphemiæ non remittetur. De scđo, patet, quia sępe videtur qđ vel exilit oculus, vel lingua punitur. Exemplū de illo qui voluit sagittare deum, & sagitta rediijt cruentata. Tertiū patet, qa canis nō mordet dominū suū nisi sit rabidus.

Item talis { *Iudæos superat,* / *Deum sine causa inhonorat,* / *Mala pro bonis donat.*

¶Primum patet: quia Iudæi blasphemant tantum mortalem & ignoranter, iste immortalē & scienter. Item

peior

peior est busone & serpente: quia omnis creatura deum laudat suo modo: iste aũt vituperat. De secundo, Iere. 2. Quid inuenerunt in me patres vestri? Itẽ Michęæ 6. Popule meus, quid feci tibi, &c. vnde homo facit deo quod nõ faceret gartioni. De tertio. Psal. Retribuebant mihi mala pro bonis.

Item talis { *In statuam salis se conuertit,*
Ordinem diuinum peruertit,
De alieno se intromittit. }

¶De primo, in Vitis patrum, Qui querulosus est, monachus nõ est, quasi dicat, idolũ est siue statua, & simulacrum. Secundũ patet, quia plus ponderat pabulum quàm pacem: mirum est si mortuus loqueretur vel iumentum, Ipsi autem tales sunt. Psal. vt iumentum factus sum. Sed isti assueti monstris, vt Balaam, non curant. De tertio, Bernar. Qui curam vestri semel nobis commisisis, &c.

MVRMV-

MVRMVRATORES in claustro { *Fel in escā Dei ponunt,* / *Vacuos gratia se ostendunt,* / *De alieno se intromittunt.*

¶De primo, Psal. Dederūt in escam meā fel. Secundū patet: quia crepāt ad ignē tribulationis, sicut vasa vacua. Itē vt curr⁹ nō vnct⁹ murmurāt. Eccle. 33. Præcordia fatui quasi rota carri; De hoc potest dici, Ecce homo plen⁹ querela, falsus dei cultor. De tertio, Bern. Dominus docet animas in hoc mūdo perdere, hypocritas saluare, cuius consilio acquiesces, cuius vis esse discipulus. Idem, Puta te quæso esse monachum, nō medicū.

PERIVRVS { *Manum diabolo porrigit,* / *Sigillū domini corrumpit,* / *Peiorē diabolo se ostendit.*

¶Pimum patet, quia manū contra deū extendit: vnde quanto talis se benedicit,

nedicit, hoc manu diaboli facit. Secundum patet, quia scripturā sanctàm vel reliquias ducit in testimoniū de falso. Vnde excōicatus est, sicut qui bullam domini Papæ falsificat. Tertium patet similiter: quia licet diabolus sit mēdax & pater eius, nō tamẽ periurus est.

MENDAX { *Deum contemnit,* / *Proximum fallit,* / *Seipsum lædit.* }

¶Primū patet, quia veritatē necat, deus autē est veritas. Secundum patet, quia est velut denarius falsus: maximè enim fallit in mercationib⁹: vnde Cain legitur primus mendax, qui interpretatur maledictionem passus. De tertio, Act. 5. de Anania & Sapphira, &c. Sap. 1. Os quod mētitur occidit animā.

Item { *Diabolo aßimilatur,* / *Filius diaboli ostenditur,* / *In lingua punietur.* }

¶De primo, Ioan. 8. Mendax est, & pater eius. Genes. 3. Nequaquā moriemini,

mini, &c. De scdo, Ioan. 8. Vos ex parte diabolo estis. De tertio, Sap. 11. Per quę quis peccat, per hęc & punietur.

BILINGVIS est { *Deo odiosus,* *Sibi damnosus,* *Proximo monstruosus.* }

¶ De primo, Prouer. 8. Os bilingue detestor, &c. quia tales sunt apostoli diaboli: loquūtur enim varijs linguis. De secundo, Eccles. 28. Susurro & bilinguis maledictus: multos enim turbauit pacem habentes. Iste est similis serpēti qui tortuosum habet incessum, quia modo mouetur huc amicabiliter loquendo, modo illuc detrahendo vel deridendo. Tertium patet, quia duplicem videtur habere linguam: vnde exemplū Auiano, de illo qui ꝓpter duplicē flatū expulsus est. Gene. 27. Vox quidem vox Iacob: vnde versus,

Si Deus elinguē faceret quęcunq; bilinguē,
Vnaquaq; die multi fierent Zacharię.

SEMI-

SEMINATOR discordiæ est
- *Odibilis Deo,*
- *Similis diabolo,*
- *Damnandus in iudicio.*

¶De primo, Pro.6. Septimũ detestatur anima eius, &c. Et est ratio: quia ipse pro cõcordia voluit mori, & videtur peccatũ in spiritũ sanctum. De secundo, Ioan.10. Lupus rapit, & dispergit oues. De tertio, Apost. Gal.6. Quę enim seminauerit homo, hęc & metet.

DERISOR
- *Deo exprobrat,*
- *Se damnat,*
- *Proximum irritat.*

¶De primo, Prouer.1. Qui despicit pauperem exprobrat factori eius, &c. Hi sunt vulpeculæ quæ demoliuntur vineas, id est, bonos: imò quasi bufones non sustinent odorem florentis vineæ. De secundo, Matth.5. Qui dixerit fratri suo, fatue. De tertio, Exo.22. Si egressus ignis inuenerit spicas, &c. Et pòst: Reddet damnũ, qui ignẽ succende-

cende-

cenderit: sed iste cor proximi incēdit. Isti etiā quasi noctuæ lucē odiunt: & vt Pharao, & Herodes paruulos, id est, nouiter cõuersos occidūt.

MALEDICVS { *Regnū cælorū amittit,* *Seipsum interficit,* *Vacuū gratia se ostēdit.*

¶ De primo, 1. ad Cor. 6. neq; maledici regnū dei possidebūt. De secūdo, Pro. 26. Qui voluit lapidē, reuertetur ad eum. August. Dicit malus, Dñe, occide me. Vilis esset sagitta, quæ emissa perimeret sagittantē. Tertiū patet: q̃a quod est in vase, de vase egreditur. vnde sicut facit, sic fiet ei in iudicio. Gen. 27. Qui maledixerit tibi, sit ille maledictus. ¶ Detractiōis tria distingūtur genera super illud Psal. Detrahentē secretò proximo suo, hūc persequebar.

Gaudēt { *Malum de aliquo dicere,* *Audita mala cum augmento referre,* *Detractiones libenter audire.*

¶ De pri-

¶De primo, Leuit. 19. Non maledices surdo. Talis est vt canis rabidus mordens retro. Ecclesiast. 19. Sicut sagitta in femore canis. De secundo, Leuit. 19. Carnem cum sanguine non comedetis. De tertio, dicit Bernard⁹. Nescio vtrũ innius peccatũ sit, detrahere vel detrahentẽ audire.

Item detractor crudelis est { *Sibi,* / *Deo,* / *Proximo.* }

¶Primum patet, quia os inquinat, Psal. Sepulchrũ patẽs est guttur eorũ: vnde cõparatur porco, qui rostrũ ponit in stercore, & ciconię quę venenosis animalibus pascitur. Secundum patet, quia bonos qui dei sunt, malos esse dicunt: vnde peiores sunt inferno, qui tantum malos deuorant. De tertio, Ecclesiast. 10. Si mordeat serpens in silentio, &c. in sexta feria comedũt carnes: imò vno morcello hominem deuorant, dicentes: Ille nullus est.

Item

Item detractor { *A Domino maledicitur,* / *Furi comparatur,* / *Stultus ostenditur.* }

¶De primo, Genes.4. Maledictus Cain. talis vrso comparatur, Daniel.7. qui habebat tres ordines dentiũ: quia iste sibi nocet, & auditori, & ei cui detrahit. De secundo, Ambros. Tolerabiliores sunt qui vestes diripiũt, quàm qui famá nostrá lacerãt: imò quasi lupi qui oues errantes inuadũt, quæ potius essent reducendę. De tertio, Matth.7. Eijce primũ trabẽ de oculo tuo. Item nota quòd vnius hominis testimoniũ, vel vilis nõ est accipiendũ. Senec. Non refert de his garsionib⁹ aut superioribus, quia nõ minus à superiori, quàm ab inferiori ferẽt.

Adulator { *Deum gloria sua priuat,* / *Proximum in peccato ligat,* / *Contra se maledictionem congregat.* }

¶De primo, Apost.1. ad Timoth.1.

Soli

Soli deo honor, & gloria. Secundũ patet: quia est quasi cæmentũ quo peccator linitur vt fortior sit in malo. Esa. 3. Popule meus qui te beatũ, &c. De tertio, Esa. 5. Vę qui dicunt bonum malũ, & malum bonum. Ex isto patet, quòd sunt incantatores diaboli: quia dicunt bonum malũ, & econuerso. Sed nota quòd qui laudem non habet laudare non potest.

Item talis { *Nutritor diaboli dicitur,* / *Sacerdos eiusdem ostenditur,* / *Proditor esse probatur.* }

¶De primo, Pro. 1. Fili, si te lactauerint peccatores, &c. De scđo, Grego. Tunc mortuus mortuum sepelit, cùm peccator peccatorem aggere adulationis premit. Inũgitur etiam oleo in extremis. Psal. Oleum autem peccatoris non impinguet caput meũ. De tertio, Lucæ 22. Osculo filiũ hominis tradis? Prouerb. 27. Meliora sunt vulnera diligentis, quàm fraudulenta oscula.

PER iactantiam homo { *Proprios filios occidit,* / *Gratiam Dei effundit,* / *Idôlum seipsum facit.* }

¶Primum patet: quia bona opera sunt filij dei, quæ per iactantiam amittimus. De secundo, Eccles. 20. Gratiæ stultorum effundentur. Istis contingit sicut galline, que cùm facit ouũ, cantat & sic amittit. Tertium patet: quia seipsum colit per iactãtiã. Nota quòd duo sunt in bono opere, gratia videlicet & vtilitas. Vnũ deus sibi tenuit, & aliud nobis dedit. Si ergo deum fraudamus in parte sua, ipse fraudabit nos in parte nostra.

MVLTILOQVIVM { *Iustificationem impedit,* / *Peccatũ inducit,* / *In iudicio punit.* }

¶De primo, Iob 11. Nunquid verbosus iustificabitur? quia vbi multũ est de palea, parũ est de grano. De secũdo, Eccle. 10. In multiloquio peccatũ non deerit.

deerit. De tertio, Matthęi 12. De omni verbo otioso, quod loquuti fuerint homines, &c. Propter ista, equo est frenũ iungendum, & vineæ sepes.

Item multiloquium { *Pacem dißipat,* *Hominẽ præcipitat,* *Diabolo viam parat.* }

¶De primo, Prouerb. 26. Qui imponit stulto silentiũ, iras mitigat. Vnde gladius acutus in vagina seruandus est. Psal. Lingua eorũ gladius acutus. Et fera crudelis incarcerãda est. Iac. 3. Linguam nullus hominũ domare potest. Secundũ patet, quia fouea cauẽda est in quã sæpe cadens collũ fregit. De tertio, Iob 30. Quasi rupto muro, & aperta ianua irruerunt super me.

FRACTIO silentij { *Contemplationẽ impedit,* *Furem facit,* *Tempus amittit.* }

¶De primo, Thren. 3. Sedebit solitarius, & tacebit, & leuabit se supra se. Nota, foramina obstruenda sunt, ne

virtus vini euaporet. Secundum patet, quia lingua religiosi prælato est tradita: vnde si loquatur sine licentia, violator tēpli videtur, vel fur. Nota, si brutū animal loquatur, mirum videtur. Psal. Vt iumentum factus sum. De tertio, Bern. Libet fabulari, aiūt, donec hora pertranseat, quam sibi ad pœnitentiá agendam, ad obtinendam veniam, ad quærendam gratiá, ad promerendam gloriam miseratio conditoris indulserat. Nota, quòd lingua religiosi est calamus Spiritussancti, quo non debemus inutiliter vti. Psalm. Lingua mea calamus scribæ velociter scribentis.

SINGVLARITAS { *Deo priuat,* / *Mentem sordidat,* / *Animā mortificat.* }

¶De primo, Thre. 1. Quomodo sedet sola ciuitás plena populo. De scdo Ber. Vbi angul⁹, ibi sordes. De tertio, August. Vbi singularitas, ibi angulus.

Item

Item { *Lucem fugat,* / *Maledictionem ostendit,* / *Exemplum bonorum destruit.*

¶De primo, Ioann. 3. Qui male agit, odit lucem. Num. 11. Extrema castrorum consumpsit ignis: talis cõparatur vespertiliõi. De scdo, Eccles. 3. Vę soli. e conuerso, Ecce quàm bonũ & quàm iucundũ habitare fratres in vnũ, &c. Bernar. Arbitror quòd tu qui in congregatione es, &c. De tertio, Apost. 1. ad Corinth. 9. Omnibus omnia factus sum vt omnes facerem saluos.

Suspitio { *Iudicium contra se prouocat,* / *Officium diuinum vsurpat,* / *Plus alios, quàm se, curat.*

¶De primo, Matth. 7. Nolite iudicare, & non iudicabimini. Secundum patet, quòd solus deus nouit intentionem hominis. De tertio, Bernard. Integritatis tuæ, &c. talis alienũ hortum colit, suum relinquit.

Item { *Spiritui sancto detrahit,*
Tempus iudicij præuenit,
Stultum se ostendit. }

¶De primo, Ambros. Nescit tarda molimina Spiritussancti gratia. Act. 2. Factus est repête de cœlo sonus. Gre. Qui videtur malè facere, subitò potest bonus esse. De secundo, Apostolus 1. ad Corinth. 4. Nolite ante tempus iudicare. Tertium patet: quia stultus est qui trabem habens in oculo, quem nõ videt, & festucã in alterius oculo conspicit. Item qui glutiens camelũ, excolant culicem, Matth. 23.

FINIS.

Index materiarũ precipuarum Summarij Summæ Virtutum & Vitiorum.

De Vita

De Inui-

Finis huius Indicis.

FRATER ADRIANVS Hecquetius Atrebatensis Carmelita, studioso Lectori S. P. D.

NOn est è mortalib⁹ quisq̃ cui si vel exigua cerebri mica fortè supersit nõ facilè apud se iudicet scripturis nihil orbi esse & clarius & vtilius, vnde petemus certius solidiusq́ de Xp̃o seruatore nostro testimoniũ, q̃ è scripturarũ fontibus siue prõptuarijs? quod verè ꝓbat Ioãnis euangelistæ locus q̃ est cap. 5. Scrutamini scripturas, illæ testimoniũ perhibẽt de me. Paulus populũ Romanũ docet per patientiã ac cõsolationẽ scripturarũ multã spẽ haberi posse, id legimus cap. 15. Porro q̃ vtiles sententiarum ac authoritatũ gemmas minutulus hic codex qui Enchiridij loco est complectatur facilè illi patebit qui multarũ rerũ cognitionẽ & leui labore et precio haurire sibiq́ cõparare voluerit, hui⁹ opusculi et facilitatẽ et vtilitatẽ hic paucis aperire visum est. Bene vale pie Lector, Louanij 6. Id. Aug. An. 1555.

Eiusdē F. Adriani Hecquetij Atrebatini Carmelitæ in huius opusculi commendationē epigrāma.

Cartula quam minimus labor edidit, vtilis exit
Et petit empturas fruge referta manus
Hic tibi virtutum & vitiorum lucida summa
Ponitur, est calamo res quoque scripta breui
Quod veterū authorū pia scripta docere videtur
Hic vere codex aureus, intus habet
Inuenias libros varios magnosq́; sed iste
Materias tanquam grande volumen habet
Id si non credat quisquam, bene perlegat emptum
Lectaq́; cum fuerit pagina, dicet idem.

CAVTVM est Cæsareo Priuilegio, ne qs pter Ioanē de VVinghe Bibliopolā Iuratū imprimat, néue alibi impressum diuendat hūc librū intitulatū, SūmæVirtutū & Vitiorū Summariū, Guilielmo Peraldo Epis. &c. authore, intra tres pximos annos. puaricatori cōfiscatio eiusmodi librorū & mulcta xx. Carolinorū in pœnā constituta: sicut latius patet in diplomate Cæs. M. Iuxta literas Bruxellis datas 9. Iulij. An. 1555. Subsignatas. I. de la Torre. P. de Lens.

Visitatum & approbatũ per eximium
D.Magistrum nostrum, Ecclesiæ col-
legiatæ S.Petri Louaniensis Pa-
storem D. Petrũ Curtium,
24.Iun.An.1555.

LOVANII.

EX OFFICINA IO-
ANNIS DE VVINGHE
BIBLIOPOLÆ IVRATI,
IN PLATEA (VVLGO
DICTA) LAPIDEA, E
REGIONE MAGNI
XENODOCHII,
ANNO
1555.

(*+*)

